

ГОРА

110 години

3⁰⁰ лв.

9/2009

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

ЕСЕННА ПРОМОЦИЯ

машини с
консумативи

Да осигурим сами топлина за зимата!

За да подготвите с лекота дървата за огрев заложете на изключителната надеждност, комфортното оборудване и първокласната техника на продуктите STIHL, които се предлагат

от дилърите на STIHL в цялата страна. Само при тях **от 28.09. до 11.12.2009** ще намерите и **атрактивни промоционални пакети моторни триони STIHL** с включени в тях консумативи според модела

и/или брадва за професионалните модели триони. За по-подробна информация посетете www.stihl.bg или най-близкия дилър на STIHL.

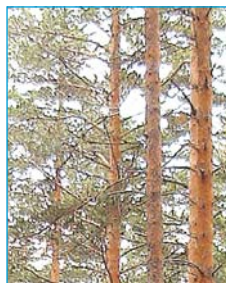
Двадесет и шестата

На 30 септември 41-то Народно събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за горите. С него Държавната агенция по горите става Изпълнителна агенция по горите към Министерството на земеделието и храните, ръководителят на Агенцията - изпълнителен директор. Министърът на земеделието и храните упражнява правото на собственост на държавата в държавните горски структури. Така е в повечето страни от Европа. В други - тези държавни права се упражняват от министър на екологично ведомство.

Променя се и бюджетната подчиненост - от първостепенен разпоредител с бюджетни кредити Агенцията става второстепенен. Включването на дейностите по горското и ловното стопанство към Министерството ще доведе до единство в държавната политика за развитието на селските райони.

Закрива се и Национален фонд „Българска гора“, като функциите и архивът, както и правата и задълженията минават към ИАГ. В историята на централната горска служба, която навърши 130 години, това е 26-та промяна в наименованието и статута. Въпросът дали това е най-подходящата форма вече не подлежи на обсъждане. Важното е лесовъдите и горските служители да получат необходимите права и отговорности да стопанисват горите на България, съобразно горската и ловната наука и практика, заимствайки най-доброто от европейския опит.

1909-2009

В броя

- 2 100 години Съюз на лесовъдите в България: История, традиции, бъдеще
- 8 Дискусия - Предизвикателства и промени в горите
- 13 Красимир Дачев: Защо методично ни убивате?
- 14 Мнение - Връщането на горите на наследниците на цар Фердинанд и Борис III
- 17 Информация
- 18 Среци - Елите на Величко Гагов
- 20 Горска техника - Перспективи за развитие
- 22 Гост на редакцията - инж. Николай Филипов: Изградих имиджа на един добър сервиз
- 24 Горите по света: Горите на Монголия
- 25 110 г. горски печат

На корицата

Художник Пламен АЛЕКСАНДРОВ

През тази година ще се използват репродукции на картини от автори, завършили Лесотехническия университет

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@dag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg
(Вогещ на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/Б. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@dag.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4.5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
02.10.2009 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Държавната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.dag.bg

CONTENTS

- 2 100 years Union of Bulgarian Foresters: History, Traditions, Future
- 8 Discussion - Challenges and changes in the forests
- 13 Krasimir Dachev: Why do you kill us methodically?
- 14 Opinion - The repossession of forests by Ferdinand's and Boris III's successors
- 17 Information
- 18 Meetings - Velichko Gagov's fir-trees
- 20 Forest equipment - Perspectives for development
- 22 Editorial office's guest - Nilolay Philipov: I've built up an image of a good service
- 24 Forests abroad: The forests of Mongolia
- 25 110 years Forest press

ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИИ, БЪДЕЩЕ

В родословното дърво на горската колегия има няколко съдбовни дати, които са „А“-то и „Б“-то на цялата последвала ги история. Към тях безспорно се числи създаването на съсловното сдружение на българското лесовъдство. Това се случва (от историческа гледна точка) доста отдавна, става възможно с придобиване на държавната самостоятелност и в условията на оформящия се свободен политически живот. Случва се и по друга причина - огромно е желанието на немногобройната тогава горска интелигенция да не стои със скръстени ръце пред разнебитените гори на държавата, а да се обедини за техния прогрес. На 20 април 1909 г. в София, в условията на пълно неразбиране от тогавашната горска власт в лицето на Министерството на търговията и земеделието, което си няма дори министър, а се управлява от вътрешния министър, заседава учредителният конгрес. Присъстват 16 български лесовъди (имената им са запазени в историята) и изпълняват задачата, за която са пратени - конгресът обявява създаването на Дружеството на лесовъдите. През следващите два дена делегатите на конгреса изработват и приемат устава, избират Управителен комитет и председател. През есента на същата година запознават титулярния вече министър с устава, който бива узаконен, и със задачите на дружеството. А през пролетта на 1910 г. - на първото редовно общо годишно събрание със 75 присъстващи (горски инспектори, лесничей и помощник-лесничей), е избрано ново ръководство и е взето решение за издаване на дружествения орган - „Горски преглед“, първият брой на който излиза още на 1 юли същата година. Не могат да не правят впечатление решимостта и ентусиазма на първите, яснотата на техните цели и задачи, които те разпространяват чрез своето издание. Те са фундаментът на организацията, която днес навършва един век, предоставяйки на потомците да оценят това изключително дело.

ТЪРЖЕСТВЕННОТО СЪБРАНИЕ

Логична връзка и безспорен символ в мястото намериха участниците в тържествата, събрали се в Аулата на Лесотехническия университет на 18 септември по случай 100-та годишнина от основаването на Съюза на лесовъдите в България. Оттук започва образованието и се залагат основите за упражняване на

тази професия, която повече от всички други препоределя да бъдеш обществена личност в най-широкия смисъл на думата. Съюзът на лесовъдите в България изгражда своята история и очертава своята роля именно като обществена организация. Ставайки член на Съюза на европейските лесовъди (UEF) през 1997 г.,

организацията на българските лесовъдци се влива в UEF не само със своята история, богата на бурни борби, включително и политически, водени буквално до самото закриване на Дружеството на българските лесовъдци през 1948 г., и не само със своята дейност, която продължава след това политическо решение, вече в рамките на Научно-техническия съюз по лесотехника. Като член на европейската организация СЛБ идва с новия си демократичен опит, който започва да набира след възстановяването си като приемник на Дружеството на българските лесовъдци през 1990 година.

Тържественото събрание бе открито от проф. г.с.н. Димитър Коларов - председател на Съюза на лесовъдите в България. Сред официалните гости бяха Хакан Нистранд - президент, и Ерве Немос - секретар на Съюза на европейските лесовъдци, г-р Мирослав Найденов - министър на земеделието и храните, Емил Димитров - зам. - председател на Парламентарната комисия по земеделието и горите, доц. г-р Георги Костов - председател на Държавната агенция по горите, проф. Нино Нинов - ректор на ЛТУ, акад. Александър Александров - директор на Института за гората при БАН, представители на всички регионални дружества на СЛБ и на други обществени и браншови сдружения. Доклад за историята и дейността на Съюза на българските лесовъдци изнесе инж. Богдан Богданов - зам. - председател на Съюза и главен редактор на съюзното издание в. „Българска гора“.

С приветствени думи към участниците в тържественото събрание се обърна Емил Димитров, който поднесе поздравителен адрес, подписан от председателя на Парламентарната комисия по земеделието и горите Десислава Танева. Българските лесовъдци бяха поздравени от министъра на земеделието и горите г-р Мирослав Найденов, който подчерта, че правителството на България отдава много голямо значение на дейността на неправителствените организации, които трябва да имат сериозно участие в политиката и насоките на развитие, а администрациите на министерствата и агенциите да бъдат изпълнители на тази политика. В официалните приветствия от името на Съюза на европейските лесовъдци, прочетени от Хакан Нистранд и Ерве Немос, бе дадена висока оценка за работата на СЛБ като член на UEF и на неговия представител в ръководния орган на европейската организация.

Връчвайки поздравителния адрес от ръководството на Държавната агенция по горите, председателят ѝ доц. г-р Георги Костов сподели свои виждания за Съюза. Проф. Нинов Нинов поздравя с топли думи присъстващите на юбилея от името на Академичния съвет и студентите и обяви награждаването на СЛБ с Почетния знак на Лесотехническия университет. Със специална награда „За цялостен принос в лесовъдската практика“ завърши своето приветствено слово инж. Антоний Стефанов - председател на Браншовото сдружение на практикуващите лесовъдци и горски предпри-

Инж. Иван Гунчев поднася поздравления от името на Регионалното дружество на СЛБ във В. Търново

Проф. Нино Нинов връчва Почетен знак на ЛТУ на проф. Димитър Коларов

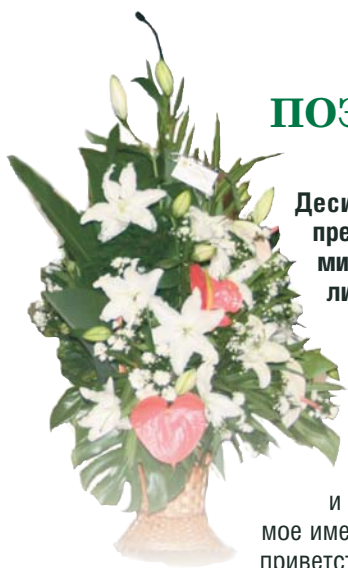

Доц. г-р Георги Костов поднесе венец от името на ДАГ на Мемориала на лесовъдите, отдали живота си за българската гора

емачи „Булпрофор“. В приветствието си инж. Петър Абрашев - председател на Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и гървопреработващата промишленост, подчерта ролята на СЛБ в гражданското общество. В обръщението си към лесовъдската колегия г-р инж. Меглена Плузчиева - депутат в 41 Народно събрание, акцентира върху мисията на лесовъдите и ролята на политиките в живота на обществото.

Изпратени бяха поздравителни адреси още от Факултет „Горско стопанство“ на ЛТУ, Регионалното дружество на СЛБ - Велико Търново, Регионалните дирекции по горите в София и Шумен, Опитната станция по дълбоките гори - Бургас, Националното сдружение на собствениците на недържавни гори „Горовладелец“ - Чепеларе, НЛРС „Съюз на ловците и риболовците в България“, „Кроношпан - България“, лесовъда ветеран инж. Христо Върховски, г-р инж. Дико Патронов - бивш председател на СЛБ.

По-късно участниците в тържественото събрание се поклониха пред Мемориала на загиналите лесовъдци, където бяха положени венец и цветя. В близост до него бе открита паметна плоча „100 години СЛБ“, в основата на която бе вградено послание за потомците. Паметната плоча е изработена от Димитър Гоцак, а камъкът, транспортът, вертикалната планировка и озеленяването са осъществени с подкрепата на г-р инж. Димитър Вълков, инж. Румен Блажев и инж. Евгени Пейчев.

ПОЗДРАВЛЕНИЯТА

Десислава ТАНЕВА, председател на Комисията по земеделието и горите в 41 Народно събрание:

„Позволете ми от името на Парламентарната комисия по земеделието и горите и лично от мое име най-сърдечно да приветствам участниците в официалното честване на

100-годишния юбилей на Съюза на лесовъдите в България. С богатата си история на неправителствена организация СЛБ успя да се превърне в независим обществен гарант за защита на националните интереси при осъществяване на горската политика и утвърждаване на авторитета и защитата на българския лесовъд. България е сред държавите с най-много гори в Европа и основна част от тях са с естествен произход. Природосъобразното и ангажираното използване на този горски ресурс е дълбоко обвързано с устойчивото развитие и ефективно стопанисване на българската гора като национално богатство. Дължни сме да предоставим на бъдещите поколения по-голям горски потенциал, отколкото днес имаме, тъй като неговото значение за националното стопанство е изключително, а за природата и екологичното равновесие е просто неопределимо. Днешният ден е заслужено признание за труда на няколко поколения лесовъди, посветили своите знания и талант на съхраняването на българската природа. Благодаря ви за труда и професионализма!“

Емил ДИМИТРОВ, зам.-председател на Парламентарната комисия по земеделието и горите: „Искам да ви поздравя за това, че сте с високо вдигната глава след толкова години на преход и промени в законите, години, в които се съпротивлявахте на мерките, които не бяха правилни за горите. Искам да ви уверя, че днес има пълно единомислие между законодателната и изпълнителната власт и при изработването на новия Закон за горите ще бъдат взети предвид мненията на цялата лесовъдска колегия“.

Д-р Мирослав НАЙДЕНОВ, министър на земеделието и храните: „Вековната история на лесовъдската организация е повод за равностойна на един дълъг път, преминал през години на изпитания в най-труд-

ните периоди от развитието на нашата държава. Месеци след обявяването на независимостта на България е създадено Дружеството на българските лесовъди. С чувството на дълг пред поколенията и най-често с цената на огромни усилия, с труд и професионален опит лесовъдите на България полагат основите на традиция, която продължава и днес. Водени от ясното съзнание, че българските гори, за чието състояние сме пряко отговорни, са един от зелените оазиси на Южна Европа, ще работим за тяхното съхраняване и умножаване, за да изпълним поетите национални и международни ангажименти. Съдбата на българските гори зависи от компетентното лесовъдско

въздействие, от прилагането на вашите опит и знания, от вашата отговорност и инициативност.

Правилното и устойчивото управление на горското богатство на страната е един от главните приоритети на Правителството на Република България. В програмата за неговата дейност се предвижда провеждане на реформа в горския сектор и гарантиране на опазването и развитието на българската гора. Уверен съм, че всички разбираме нашата отговорност за запазване на биологичното разнообразие и умножаване на горското богатство на страната, което изисква ежедневни усилия и всеотдаен труд.“

Хакан НИСТРАНД, президент на Съюза на европейските лесовъди: „Групата,

състояща се от ентузиастични - основатели на обществото на българските лесовъди, преди 100 г. тук в София е взела решения, които са имали и ще имат централно място в живота не само на индивидуалните членове на организацията, а в целия горски сектор. Днес съм много впечатлен, че като член на UEF, състоящ се от 23 организации от 19 страни, СЛБ има активна роля в нашата организация. Пример за добра работа на европейско равнище бе провеждането на годишната конференция на UEF през 2006 г., домакин на която

бе Съюзът на лесовъдите в България. На XVII конгрес на Съюза на европейските лесовъди, проведен през юни 2009 г. в Полша, СЛБ декларира желанието за ползотворна работа и в бъдеще. Сега вашият съюз има един от двата одиторски поста на UEF, които се грижат за нашите пари. За мен е чест да участвам в тържеството за 100-годишния юбилей и да поздравя членовете на СЛБ за ползотворната работа, която те са свършили за горския сектор в национален и международен аспект. Ръководството на Съюза на европейските лесовъди пожелава ползотворна работа на целия горски сектор, който може да даде толкова много на целия свят.“

Ерве НЕМОС, секретар на Съюза на европейските лесовъди: „За мен е чест да присъствам сред вас, когато отбелязвате този уникален юбилей. 100 г. означава дълга история, традиция и дълъг списък на мъже и жени, отдали професионалния си живот на гората. Горското стопанство и лесовъдите са преживели един век, с толкова войни, трудности и рани. Но в новия век лесовъдите са тук и предоставят на България хубави екологични гори. Те са тук и мислят за утре и за нови постижения. Вашият Съ-

Поздравления поднасят: Емил Димитров (сн. 1), министър д-р Мирослав Найденов (сн. 2), инж. Антоний Стефанов (сн. 3)

юз избра да се присъедини към европейското горско семейство много по-рано, отколкото България да се присъедини към Европейския съюз. Школата на българските лесовъди винаги е била добре позната в Европа чрез връзките им с френското и германското лесовъдство. Много горд се почувствах, когато ни бе предоставена възможността да посетим малък Горски музей в с. Шипка, където видях представена дейността на френския лесовъд Феликс Вожли, който идва да помага на България през 1905 г. и работи за овладяване на пороите в Казанлък. Горд съм и днес да видя значими резултати. Сигурен съм, че българските лесовъди ще продължат да работят все така добре и съм уверен, че ще се срещнем отново след 100 години.“

Доц. д-р Георги КОСТОВ, председател на ДАГ: „Когато през 1909 г. се създава Дружеството на българските лесовъди, то си поставя следните цели: задружна и системна работа за подобряване на горите; всеотранно проучване на българското горско стопанство и средствата за по-скорошното му рационализиране; запознаване на обществото със значението и състоянието на горите и пропагандиране на основните начала на горската наука; защитаване на законните права на членовете на дружеството. След сто години тези задачи все още са актуални и важни, разбира се, в нова обстановка.“

Аз не особено приятно съм впечатлен от факта, че в доклада за дейността на съюза само с едно изречение е споменат един доста дълъг период - 1948-1990 година. Досега не съм чул в изказване или в публикации официално становище за този период. Защо? През този период имаме и много добре свършени неща. Не съм чул и след промените на 10 ноември 1989 г. нито едно официално изказване или позиция на ръководството на СЛБ, което да проти-

востои на официалната политика на съответните правителства, които са били на власт. Пожелавам оттук нататък ръководството на СЛБ да има достойнството, силата и смелостта да изразява своите позиции независимо от това кой е начело на министерството или агенцията.

Пожелавам на Съюза не 100, а 1000 години напред да продължи да работи. Пожелавам духът на младостта да обсеби Съюза, защото той го заслужава.“

Д-р инж. Меглена ПЛУГЧИЕВА, депутат в 41 Народно събрание: „В този паметен и празничен за всеки лесовъд ден трябва да отдадем дължимото на поколенията български лесовъди, които са направили изключително много за страната, които са работили за това да съхранят и да обогатят природата, да я направят устойчива база не само за живот, но и за икономиката. Това трябва да знае всеки член на нашето общество. В професионалната дейност на лесовъдската колегия е имало върхове и падения. Но важното е, че днес, въпреки турбуленциите на времето и политическите промени, тя носи високо и гордо знамето на лесовъдството. Като политик и човек с европейски опит знам, че между лесовъдството, което е дългосрочна дейност, и политиката има конфликти. Но много се надявам, че днешните и бъдещите политици ще работят с перспектива и дългосрочен план, който характерът на лесовъдската професия изисква. Днес ни е нужен открит и широк дебат за състоянието и утрешния ден на горския сектор. Надявам се, че този дебат ще се състои и Съюзът на лесовъдите ще е равнопоставен партньор в него.“

Проф. Нинов НИНОВ, ректор на Лесотехническия университет: „СЛБ е посрещал много предизвикателства през бурния ХХ в. - бил е подлаган на натиск, правени са редица опити да бъде закрит и е закриван или трансформиран, но за радост се оказал по-

жизнен и по-дълговечен от злободневните страсти и успешно е надживял всички бури, които е срещнал. Неговата основна задача е била да обединява лесовъдите и да защитава техните професионални интереси. И днес Съюзът успешно изпълнява ролята на обединител на колегията.“

Инж. Антоний СТЕФАНОВ, председател на Браншовото сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи „Булпрофор“: „През последните десетилетия сме свидетели на нескончаема реформа и на явления, непознати в досегашната горскостопанска практика. Сега и икономическата криза в горския сектор е факт. Обстановката е екстремна, поради което трябва и нестандартни решения и действия, включително и от страна на СЛБ. Трябва най-после да накараме държавата да поеме своя дял от разходите в горското стопанство, а обществото да започне да плаща за това, което гората и лесовъдите му дават. Разбира се, за това на първо място се нуждаем от силно и авторитетно горско ведомство, от чисти и неопетнени личности - лесовъди, които подобно на своите предци да наложат европейския модел на развитие на българското горско стопанство. За всичко това ни трябва Съюз на българските лесовъди, който 100 години след създаването си с устрема и активността на своите създатели да застане начело на тези промени, с членовете си, които да са пример за неподкупност и воля за промяна“.

Инж. Петър АБРАШЕВ, председател на ФСОГСДП: „Опитът ни показва, че промените са успешни и социалната цена е приемлива само когато правителствата се вслушват в мненията на гражданското общество, съсловните организации, синдикатите. Ето защо ФСОГСДП вярва, че и в бъдеще СЛБ ще бъде адекватен партньор на правителството, един от основните субекти на гражданското общество в страната“.

ПОСЛАНИЕ КЪМ ПОТОМЦИТЕ

В основата на паметната плоча, честта за откриването на която бе предоставена на Хакан Нюстранд, председателят на СЛБ проф. Димитър Коларов положи Послание към потомците от участниците в тържественото честване на 100-годишнината на Съюза на лесовъдите в България. То гласи: „Скъпи колеги лесовъди, когато четете това Послание, годината ще бъде 2025, а празникът - Седмицата на гората, ще навършва своята 100-годишнина. Днес Съюзът на лесовъдите в България обединява 3712 членове в 178 дружества. Всички ние ви призоваваме да бъдете над българската гора така, както вече столетие вашите предшественици я пазят, умножават и обичат. Желая ви да живеете и работите в демократична и уредена България, чиято пословична красота се дължи именно на всеотдайността на лесовъдите и горските работници. Пазете и обичайте своята професия и своята родина България!“.

Хакан НИСТРАНД - президент на Съюза на европейските лесовъди (UEF) и председател на Асоциацията на горските експерти „Мето“ - национална организация на финландските лесовъди

Активна позиция в горската политика

- Г-н Нистранд, какво Ви направи най-силно впечатление на днешното тържествено събрание?

- Присъствието на толкова много официални гости от висок ранг и думите им за вашия Съюз. Тази организация е много активна и уважавана в България и се ползва с безспорен авторитет като член на Съюза на европейските лесовъди.

- Каква е ролята на Съюза на европейските лесовъди във формирането на европейската горска политика?

- Съюзът на европейските лесовъди, създаден през 1972 г., е жизнена и динамична структура на база на 23 национални лесовъдски организации, които са организирани под една или друга форма в съответните страни - някои много отдавна, а други - отскоро. UEF ги обединява за съвместна политика в областта на горите. Днес имаме представители от 19 държави. Ролята на Плана за действие на Европейския съюз за горите нараства все повече, което показва, че горският сектор става все по-значим. За да бъдат постигнати целите на Плана, който съдържа пет приоритета, лесовъдите от Европа трябва да могат да предоставят своите виждания пред европейските власти. Но не само пред тях, а и на национално равнище. Т.е. нашият съюз да има все по-активна позиция в горската политика. Тази година, през юни, Съюзът на европейските лесовъди проведе в Полша своя XVII конгрес и прие План за действие за 2009-2013 г., който съдържа също пет основни задачи. Една от тях е UEF да участва с активната си позиция на местата, където се взимат решения, засягащи горите.

- Как например работите с комисиите на Европейския парламент в Брюксел?

- UEF има две много важни места като членове на Съветническите групи към Парламента. Едната е по горското стопанство и е към Аграрната комисия, а другата - по горската индустрия, към Комисията по промишлеността. Конкретната ни задача сега например е поставена от лесовъдите на Португалия, които са много активни по темата за добив на корк като ценен икономически продукт. Всяка година UEF провежда кръгли маси за организациите, които лобират в Европейския парламент. На тези срещи се изработва стратегията за съот-

ветните решения за горския сектор в Европа.

- На добро равнище ли са контактите между членовете на UEF и информираността им за взетите решения?

- Мога да кажа - да, що се отнася до всички основни документи и решения, взети в Брюксел и в централата на UEF. За нас са много важни контактите и взаимодействието между експертите по горско стопанство. Съюзът работи за обмяна на практически опит, за пропагандиране на добри практики в горския сектор на съответните страни. Всеки от нашите конгреси избира конкретна тема, като на последния форум тя бе "Натура 2000". Досега отчитаме като по-слабо звено обратната връзка. Но и в тази насока имаме напредък и виждаме по-голяма активност на националните организации.

- Освен президент на UEF Вие сте президент на Асоциацията на горските експерти. Какви предизвикателства стоят пред горския сектор на Финландия?

- В Асоциацията членуват девет хиляди души, а това е почти 100 % от лесовъдската колегия във Финландия. Интересен факт е, че 1000 членове на организацията са жени с лесовъдска професия и всяка година те се увеличават поне с един процент. В нашия офис работят 10 души, моята роля на президент е да координирам и насочвам дейността им, да водя заседанията на Борда на директорите и преговорите с горските предприемачи. А като председател на финландските лесовъди - да се грижа за провеждането на горската политика. Горската служба на Финландия е с над стогодишна история и с много постижения. В различни периоди от време тя се изправя пред различен род предизвикателства. Сега това е икономическата криза, засегнала и нашата страна. В последните години, въпреки много добър запас и годишен прираст на нашите гори, отчитаме намаляване на дърводобива. Доскоро се е добивало по 80 млн. м³ годишно, а сега - 60 млн. куб. метра. Това рефлектира върху икономиката на страната, а за нашия сектор - и в заетостта. Веднага ще кажа, че това е много важна задача - да създадем нов бизнес за хора, освободени от работа в горите. Производството на биоенергия е голяма възможност днес и аз като президент на Асоциацията се опитвам да промотирам този нов бизнес.

Ерве НЕМОС - секретар на Съюза на европейските лесовъди (UEF), председател на Съюза на френските лесовъди, директор на Дирекция „Човешки ресурси“ към Националната горска служба на Франция (ONF).

Политиците управляват горите за 5 години, а лесовъдите - за 100

- Г-н Немос, как оценявате участието на Съюза на българските лесовъди в Съюза на европейските лесовъди?

- Не мога да давам оценка, защото не става дума за учители и ученици, ние сме равнопоставени и сме приятели. Контактите ни с българските лесовъди са много стари. България е третата източноевропейска страна член на Съюза на европейските лесовъди след Полша и Румъния. UEF беше много заинтересован да подпомогне страните от Източна Европа в процеса на присъединяване към Европейския съюз. Съюзът на лесовъдите в България прояви интерес към Съюза на европейските лесовъди 10 години преди страната ви да се присъедини към ЕС. Българските колеги винаги са позитивно настроени, с много добър принос и идеи, винаги присъстват на всички срещи на UEF, така че са добре познати, и съвсем естествено на последния конгрес в Полша по време на открити демократични избори Борис Господинов беше избран за одитор на UEF, в конкуренция с германския кандидат.

Ако говоря като френски лесовъд, през 2001 г. поканихме на посещение трима български лесовъди и им показахме региона Рона-Алпи. На следващата година делегация от трима френски лесовъди, сред които имах честта да бъда, беше на посещение в България. Имахме възможността да посетим много интересни места в България - горски територии и културни паметници. От времето на тези посещения съществува много близко приятелство между френските и българските лесовъди. Бих искал да благодаря на СЛБ, че подкрепиха избора ми за секретар на UEF на конгреса в Полша тази година.

- Споделете впечатленията си от празничното честване на 100-годишнината на СЛБ.

Среща с ръководството на ДАГ (отляво надясно): Ерве Немос, инж. Бисер Дачев - зам.-председател на ДАГ, Хакан Нистранд и доц. Георги Костов - председател на ДАГ

- Чудесен ден, допадна ми церемонията, която беше кратка, не прекалено официална и много добре организирана. По своя характер честването прилича много на българските лесовъди - те са едновременно ефективни и симпатични. Поканата на проф. Коларов ни даде възможност да покажем, че СЛБ е важен член на UEF. За нас е и удоволствие, и чест да бъдем тук. Съюз със 100-годишна история е рядкост в Европа и е достоен за уважение.

- Какви са целите Ви като секретар на UEF?

- Моята лична цел е свързана с популяризирането на UEF. Преди 4 години създадох информационен бюлетин, от който издаваме 2 броя годишно. Друга задача е да разработя интернет страницата на UEF. Това е начин да развием информационните връзки между лесовъдите в Европа.

Стремя се да разработя информационни материали, например брошури, рекламни листовки, защото UEF наброява 80 хил. членове и ние трябва да бъдем чути в Европа, а тези материали са подходящ начин да покажем по достъпен начин нашите идеи и цели.

Поставил съм си и целта да разработя бюлетин, насочен към неспециалистите, които се интересуват от горите. Лесовъдите имат хубави идеи, но рядко влагат време и усилия да ги популяризират и обяснят на останалите хора. Ако съществуват проблеми, те се решават чрез общуване.

Това са личните ми цели като секретар, а всеки член от президентството има свои собствени цели. В екипа ни съществува много добра атмосфера и всеки се стреми да помага на колегите си в постигането на поставените цели.

- Как привличате нови членове на UEF?

- Основно посредством директни контакти. Мога да дам пример с членството на испанските лесовъди. По време на срещи в Брюксел, на които представлявах UEF, присъстваха испански делегати. Приготвих материали, в които се обясняват целите, позициите на UEF по важни проблеми, приложих снимки и резюмета на последните срещи на UEF и испанските делегати бяха много впечатлени от работата ни. Добавих, че UEF е единствената организация в Европа, която представлява професионалните лесовъди.

След Испания миналата година се присъедини и Албания, а най-новите членове тази година са две асоциации от Дания и Финландия.

Нови членове се привличат, когато съществува добра атмосфера, разбирателство и сътрудничество.

Материалите за тържественото честване подготви екип на сп. „Гора“

Инж. Христо ДЕЛИН - главен експерт за РДГ - Пазарджик, към Дирекция „Стопански дейности в държавния горски фонд“ в ДАГ

Новите пазарни условия изискват гъвкави решения

Регионалните дирекции на горите много често изпълняват ролята на пощенски кутии между ДАГ и ДГС и ДАС. Те преразпределят информация, препращат писма от ДАГ за изпълнение на поделенията без коментар, разяснение, методически указания. Необходимо е да се преодолее това гистанциране.

Идеята за тези длъжности с изнесени работни места, мога да ги нарека звена, съществуваха отпреди, но не се осъществява в предишните години, защото работехме в пазарен комфорт. Промяната в пазарната ситуация наложи необходимостта от по-гъвкави решения. Директорите получават и по-голяма свобода по отношение на продажбата на дървен материал, по отношение на кадровата политика, но тази свобода трябва да бъде контролирана, както и да им се оказва своевременно подкрепа. Ние сме междинно звено между ръководството на ДАГ и поделенията по отношение на оперативните решения, свързани със стопанската дейност (дърводобив, реализация на дървесината, строителство в го-

рите, изразходване на бюджетни средства и т.н.). От нас се изисква да бъдем инициативни и да подпомагаме горските стопанства, като при възникването на проблеми се обръщаме директно към директора на Дирекция „Стопански дейности в държавния горски фонд“, на чието пряко подчинение сме, или към председателя на ДАГ.

Броят на звената ще бъде определен от председателя на ДАГ в зависимост от конкретните проблеми и нужди. Тъй като в проектозакона се предвижда стопанската дейност да се отдели от контролната функция посредством създаването на стопански обединения по икономически зони и горски инспекторат, това звено ще бъде преход към стопанските функции, като постепенно ще се създават навици за работа в такъв формат.

Инж. Стоян КОПРАЛЕВ - председател на Браншовия съюз по горско стопанство към ФСОГСДП

Защо се налага промяна в горския сектор?

В проекта за управленска структура на горите е залегнало разделяне на контролните от стопанските функции на три нива. Замисълът е идеален, но времето не е подходящо, защото сме в условията на икономическа и финансова криза. Но все от някъде трябва да започне честната игра.

Ставайки самостоятелно, горското ведомство като държавен орган не успя да защити всички публични разходи на горските стопанства - за охрана, за опазване на горите от пожари. Това сега трябва да стане, защото горското ведомство управлява 35 % от територията на България.

Една от много коментираните постановки в проектозакона за горите е и намаляването на броя на горските стопанства и окрупняването им. В това няма нищо лошо, но трябва да стане много обосновано.

За да се стабилизира секторът, трябва да се изгради и стабилен кадрови потенциал. И да се започне решително от промяната не само на структурите на централното горско ведомство, а и на хората, работещи в него. Укрепването на административния капацитет не трябва да се провежда формално, както е извършвано досега.

На този въпрос вече всеки си е отговорил. Защото горската система не работеше добре, защото корупцията бе взела огромни размери, личната отговорност на всички нива бе изчезнала напълно и от всички тези фактори лесовъдската колегия бе деморализирана. Единствено правителството на ГЕРБ, декларирайки намеренията си за борба с корупцията, веднага пристъпи към изпълнението на тези намерения. Убеден съм, не на 100, на 50% да спрем корупцията в горите, секторът ще светне!

**Инж. Венелин РАДКОВ - директор
на Държавно горско стопанство
- Кости (РДГ - Бургас)**

Всеки от нас трябва да се включи със своите идеи

Ако искаме да успеем с реформите и да осигурим бъдещето на отрасъла като действащ и перспективен, всеки от нас, редовите лесовъдци, трябва да се включи с идеите си. Ще се опитам да маркирам някои мои виждания.

Границите на горскостопанска (ловностопанска) единица. Те трябва да съвпадат с общинските. При нас, в Странджа, това не е спазено. При повече от едно стопанство в община, границите на стопанствата да минават по характерни земни форми (дол, било) или по изградена инфраструктура (шосе, камионен път и др.). Допуска се в рамките на една община да има повече от едно стопанство и едно стопанство да обединява повече от една община. Недопустимо е части от общини да са в различни горскостопански единици. Преди прекрояване на горскостопанската карта е редно да се знаят бъдещите действащи общински центрове с над 6000 жители.

Горскостопанските единици да са с държавен горски фонд около и над 10 000 ха (необходим минимум за развитие на нормална стопанска дейност, както в Германия). Площи над 30 000 ха са трудни за управление и неконтролируеми.

Лесоустройство. Финансирането на ЛУП да се поема от държавните горски (ловни) стопанства. Отделното ДГС (ДАС) решава вида на лесоустройствената ревизия (главна, второстепенна). Редно е да се устройват насаждения, в които е работено през десетилетието. Незадействаните насаждения да се актуализират по среден прираст.

Заданието за лесоустройствените проучвания се изготвя от ДГС (ДАС), като те решават за боядисване на граници на отдели и зрели насаждения; предлагат изготвяне на карти с определено качество, окрупняване на подотдели (минималната площ да е 1 ха).

Инвентаризацията на ДГФ да се извършва от държавен проектант, в присъствието на представител на ДГС (ДАС) или да се прави ежемесечен отчет по време на теренните работи. Да не се начисляват пари за определяне на месторастенията.

Проектирането на мероприятията да се извършва от ДГС. И още едно предложение, наложено от времето - да отпадат стопанските класове.

Контролът по изготвянето на ЛУП се извършва от главната и регионалната горска инспекция и ДГС (ДАС). Проектът да има препоръчителен, но не и задължителен характер. Да се даде свобода на действие на стопанисващия гората, като се действа според актуалното състояние.

Ползване. Необходимо е да се изчисли за всяко стопанство критичният обем на ползване, необходим за съществуването на стопанството. После да се постави изискване от Холдинг „Държавни гори“ какво и колко да се иска в повече над този критичен обем. Холдингът да има 6 регионални клона (6 икономически зони). Кошмарно е да се работи в повече от 30 насаждения в отдел.

Нормално е в отдел от 75 ха да има не повече от 5-10 подотдела. Всичко друго е изкуствено отделяне и супер прецизиране в таксацията, което не е нужно чак толкова. Каквото и да се напише за дадено насаждение, то ще е относително вярно, защото това е една биоценоза, която трудно ще поставим в таблици и графи.

Маркиране и комплектуване. Да се комплектуват лесосечни фондове, съобразени с пазара (оферти на търговци за закупуване на дървесина).

Широколостните да се маркират в необлестено състояние с ярък флуоресцентен спрей, по възможност позитивно (дървета на бъдещето). Контролната горска марка да отпадне като елемент на маркирания лесосечен фонд.

Ползи от горите. Да се материализират недървесните ползи от българската гора, като те се заплащат от ползвателя (редови граждани): такса „въздух“ (обогащаване с кислород, озон и фитонциди) - 0.0001 % от работната заплата (не е невъзможно - в Хърватска това е практика); такса „питейна вода“ - 0.01 лв./м³ от „В и К“ дружествата; такса „рекреация“ - 0.01 лв./леглоден от хотели, разположени в близост (100 - 500 м) до горски масиви.

Крайно необходимо е завишаване на актуалните такси за странични ползвания и странични горски продукти поне 3 пъти.

Други виждания. Да не се фиксира точен брой стопанства (120) и да не се закриват действащи и самоиздържащи се стопански единици.

Издръжката на горската инспекция на всички нива да е независима от състоянието на клоновете на холдинга - горските стопанства.

Да се оборудват едрогабаритни електронни везни, за да отговорим на повика на потребителите - масовата дървесина да се продава в тегловни (тон) единици.

Продажбата на дървесина по тарифа „на корен“ да е привилегия само за действащи служители по горите или пенсионирани се като такива.

Архаизми са понятията като „местно население“, „списъци, одобрени от кметове“ и др. и трябва да отпадат от горскостопанската практика.

На всяко стопанство да се гледа като на своеобразен магазин, в който купувачът идва, оглежда стоката и ако си хареса нещо, купува.

Макар че има политическо решение отрасълът да бъде част от МЗХ, не смятам за невъзможно, при добра мотивировка, да се създаде Министерство на горите

и водите с подведомства - Главна горска инспекция и Холдинг „Държавни гори“. Горите и горските площи като резервати, национални и природни паркове също трябва да бъдат на подчинение на Министерството.

Не е лошо да обърнем поглед към отдавна пустеещи земи, непригодни за селско стопанство, които да се залесяват с подходящи видове. Общински и частни гори, нестопанисвани повече от 10 години, да се отнемат в полза на държавата.

И едно предложение от особена важност - тарифите, дължими към държавата, да са твърди цени по сортименти, като строителната дървесина е в плътни м³, а масовата (технологична и дърва) е в пространствени м³ (таблицата).

**Проф. д.с.н. Димитър КОЛАРОВ -
председател на Съюза на
лесовъдите в България**

Дайте шанс на професионализма

ческите решения и така изработеното наскоро горско и ловно законодателство, може да управлява - в интерес на обществото и съобразено с европейските практики и изисквания, националното горско и ловно богатство. Подкрепяме необходимостта от промяна в законодателството, но дали трябва да се избързва с нея на всяка цена?

Препоръчваме усилията да се насочат на този етап не към промени във формата на структурите, а в съдържанието, включително и на администрацията. Горската система - историята го доказва, е била силна и действена с целостта си, а не с разпокъсаността. Стабилността на горския сектор може да се постигне с минимален разход на усилия по отношение на реформи и преобразувания и с максимална ефективност. Това ще се отрази позитивно на работата както на Министерския съвет, така и на Народното събрание, пред които в момента има за разрешаване много по-сериозни и национално значими административни и законодателни приоритети.

Апелираме: дайте поне едногодишен шанс, докато овладеем кризата, за професионални промени, диктувани от специфичността на отрасъла! Резерви има.

В 130-годишната история на централното горско ведомство структурните преобразувания са 26, като ръководителите от 1985 г. до сега са 17, а общо със замесниците те достигат 62.

Само един факт е изключително красноречив. След реструктурирането на горските стопанства през 1999 г. горските пожари заляха страната, за да достигнат ужасяващата цифра над 1.5 млн. дка изгорели горски площи. Защо? Държавните лесничейства бяха оставени без кадрови и технически ресурс, който преди реформата бе фактор, непозволяващ запалванията в горите да прерастват в неконтролируеми върхови пожари.

С онази реформа се получи парадокс - държавата обезсили самата себе си и изгуби една стройна и подредена структура, грижеща се за една трета от територията на България. Структура, която стопанисваше

Съюзът на лесовъдите в България винаги е заемал позиции в защита на своите членове, но не е оправдавал действията на някои от тях и на лесовъди, нечленуващи в Съюза, които са уронвали престижа на колегията или са участвали и толерирали корупционни действия. Ако ръководители или служители са натрупали негативи, свързани с личностно управление и груби нарушения, това в никакъв случай не може да бъде основание за подценяване на авторитета и работата на лесовъдската колегия.

Кадровите промени са особено актуална и деликатна тема. През 1997 г. само за десетина месеца бяха освободени, без професионална мотивация, над 130 ръководни кадри от системата. Днес отново има случаи, за които няма точен отговор дали на уволнения му липсва професионализъм. Освободени са ръководители, номинирани за Лесовъд на годината (инж. Тодор Недков, инж. Василий Маринковски) и отличеният за цялостна лесовъдска дейност колега, с доказани професионални действия, инж. Продан Проданов. Списъкът може да бъде продължен. В същото време има и ръководители, които са освободени или дадени на прокуратурата за доказани злоупотреби. За съжаление този списък не е малък.

Агенцията, дори променена според полити-

гората по всички правила на лесовъдството в посока на постоянство, постепеност и многофункционалност в ползването.

Сега горското богатство на България възлиза на 600 млн. куб. м дървесина, като осигурява кислород, питейна вода и убежище за дивеча. Постигнатото е благодарение на мащабните залесявания през предходните години, възлизащи на над 18 000 хектара.

Стратегията, която е приета от Европейската комисия с изисквания да не се намаляват горските насаждения, да се опазва биоразнообразието, да се прилага Натура 2000, са вече неразривна част от работата и на българските лесовъдци и еколози.

Приоритет за българското лесовъдство днес е стопанисването на този значителен горски ресурс, но не само като суровинен източник, а най-вече като рекреационен и климаторегулиращ. Приоритет е да се справим с унищожителните горски пожари, с лавинонарастващите заболявания и съхнене на насажденията, както и да изградим необходимата пътна горска инфраструктура, с която да оптимизираме дейностите в горите. Тези дейности трябва да бъдат защитени със законови разпоредби, които да спрат посегателствата върху гората и дивеча.

Съюзът на лесовъдите в България ще бъде радетел за всички позитивни управленчески, законови и професионални промени, гарантиращи опазването и възпроизводството на нашите гори.

**Инж. Петър АБРАШЕВ -
председател на ФСОГСДП**

Възможностите и потенциалът на горското стопанство

След 19 години непрекъснати спешни опити за административно-структурни реформи в горския сектор е разумно да спрем вниманието си и да разсъждаваме върху това, което сторихме.

Опитите на лесовъдската колегия за адаптиране на отрасъла към пазарни условия бяха обезсмислени от недалновидни, услужливи и безперспективни политически решения. За това работещите в отрасъла заплатиха висока цена.

На 01.06.1997 г. бе закрит Комитетът по горите и горската дейност премина към МЗГАР. Извършени бяха масови политически уволнения на национално, регионално и местно ниво. Всички назначения в горския сектор ставаха със съгласието и одобрението на местните политически структури в условия на ширеща се корупция и без конкурс. Добре си спомняме последното тримесечие на 1997 г. до средата на 1998 г., когато действащите постоянни трудови договори с всички държавни горски служители управляващите замениха в грубо нарушение на трудовото законодателство с едномесечни и тримесечни трудови договори. В отрасъла се създаде атмосфера на непрекъснат стрес и страх за работното място, безнаказаност и произвол от страна на управляващите. По този начин бе разрушена структурата на горския отрасъл и се обезличи държавата като собственик на горски ресурси за сметка на групови корпоративни интереси. Увеличиха се незаконната сеч, браконьерството, контрабандната търговия, кражбите, корупцията. По това време, в условия на политически гиктат и без самостоятелно горско ведомство, бяха приети основните нормативни актове, свързани със собствеността и стопанисването, управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите в Република България - Законът за горите, Законът за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд и Законът за защитените природни територии.

Затова с влизането в сила на Закона за горите от 29.12.1997 г. се осъществи бърза структурна реформа, насочена към създаване на пазарни отношения без гаранции за опазване на държавното имущество и запазване на добрите и утвърдени традиции в развити-

ето на горското стопанство. Законът отдели стопанската дейност и създаде горскотърговски фирми. На тези държавни ЕООД-та безвъзмездно беше прехвърлена цялата огромна техника за дърводобив, голяма част от сградния фонд и специалистите по дърводобива и търговията. С годините броят на фирмите се увеличи. Съгласно регистъра на горското ведомство към края на 2008 г. над 2000 фирми притежават право да извършват ползване на дървесина в горите. Наличната дърводобивна и транспортна техника в почти всички фирми е морално и физически остаряла. Повечето от дърводобивните фирми работят с временно наети работници, без да правят регистрация на трудови договори, съгласно КТ, без да внасят дължимите осигуровки и данъци.

Създаването на Държавната агенция по горите през 2007 г. бе безусловно необходимо, прие се с удовлетворение от горската гилдия и от синдиката като справедлив акт за възстановяване на подобаващия ранг на отрасъла и необходимо начало на дългоочакваната от нас реформа в горския сектор.

Независимо от това, че вече е факт, връщането на Агенцията към МЗХ под каквато и да е форма ще създаде ненужно напрежение и изоставане на отрасъла с години. Причините са:

➤ 76 % от горския фонд е държавен, а потреблението на целия горски фонд се осъществява от хиляди частни фирми.

➤ Системата на Агенцията се нуждае от оптимизиране на структурата и подобряване на качеството на човешкия потенциал, а не от понижаване на ранга на отрасъла.

➤ Състоянието на системата в условията на иконо-

мическа криза е все още нестабилно. ДГС и ДАС имат малък опит като търговски дружества и трябва да намаляват зависимостта си от държавния бюджет. Необходимо е време за координиране на дейността между структурите на всички нива, а не поредната нова реформа „отгоре“, аналогична на тази от 1998 г., последиците от която още тегнат върху отрасъла.

Подготовката и приемането на новия Закон за горите да става чрез обществен дебат. По въпросите на развитие на дейностите по стопанисване, ползване и опазване на горските ресурси да се търси и постига национален консенсус.

В духа на принципите, които съвместно за-

ложихме в подписаното от ПП „ГЕРБ“ и Федерацията Рамково споразумение от 30.06.2009 г., настояваме:

➤ Новият Закон за горите да бъде приет след общонационален дебат, с оглед правилното му приложение да се предвиди гратисен период за неговото прилагане.

➤ Системата на ДАГ се нуждае от оптимизиране на структурата и подобряване на качеството на човешкия потенциал, а не от промяна на ранга на отрасъла.

➤ Стриктно да се спазва трудовото ни законодателство и Браншовия колективен трудов договор, в случай че ще предстоят съкращения.

➤ Належащо е въвеждане на плащания за екосистемните услуги, които горите предоставят.

➤ Да бъде изграден постояннодействащ тристранен консултативен съвет в горския отрасъл.

ОТ МРЕЖАТА

В брой 8 списание „Гора“ представи заседанието на първата работна среща на комисията, създадена за изработване на проект за нов Закон за горите. Редакцията покани своите читатели да изразят становища, мнения и предложения за реформата в горския сектор и по проекта за нов Закон за горите. На представените имейли получихме мненията, които групирахме по насоки.

КОРУПЦИЯ

◆ Всяко ново ръководство, и не само в горите, идва с намерението да се бори с корупцията. Приема програми, влизат международни проекти по прозрачността и т.н., а когато правителството или ръководството си отива, се оказва, че е било корумпирано.

Но защо това трябва да става „пост фактум“? Толкова ли е безсилна държавната власт да си спазва приоритета, щом го е поставила. Затова сега с надежда гледаме на новите мерки на нашето ръководство, но пак с едно наум. Да не мислите, че ние в по-малките населени места не искаме да работим честно и открито. Нека и ръководството да работи така, тогава ще му по-вярваме.

◆ Най-накрая се заемете с тази корупция в горите! Да се изметат всички корумпирани, самозабравили се директори. Нека си заминават тези, които пускаха фирмите в горите и си затваряха очите каква дървесина секат. Тези, които продаваха ценна дървесина като обла занаятчийска! И още много други поразии. Да се проверят имотите на тези крадци, а и паричките в банковите им сметки откъде са дошли.

Те си имаха свои хора и на по-низшите длъжности в стопанството. А който не играеше по свирката, трябваше да си замине. Е, сега някои директори ще заминат, а ония, дето въртяха черната работа, ще останат.

◆ Аз нямам основания да се смятам за корумпирана. Нито в заменки съм участвала, нито търгове съм протезирала. И повечето от колегите ми - също. Новото ръководство желае да изчисти петното, което е лепнато на горите. Много добре, но да не стане така, че в това благородно пране мръсотията да изтече по другите. А най-вече по цялата колегия.

НАМЕРЕНИЯ НА ДАГ

◆ Вие искате да се включим в дискусията за промените, а решението вече е взето. Ако ръководството е убедено, че трябва да променяме структурите на нашето ведомство, значи е обмислило откъде ще вземе средствата за това в условията на кризата. Но ние не знаем, там е бедата.

◆ Реформата в горите трябва да се направи грамотно. Здравата ръка е хубаво нещо, но умната глава е още по-хубаво.

КАДРОВИ ВЪПРОС

◆ Колегията е в стрес. Как се работи в такава обстановка? В горите съм 28 години, не искам да давам оценки за никого, макар че си имам свои виждания и знам в кои години отрасълът е бил добре и в кои зле. Но лично за мен като че ли целият ми трудов стаж мина в реформи. Хайде да е последна!

◆ Сега, когато всички от колегията са наясно, че ще правим реформа, някои скачат и казват: няма да стане! Това винаги ни е пречило. Имаме и здрави кадри и с тях ще работим. Освен това самата ни Агенция има нужда от свежи хора, които да са инициативни и да могат да носят лична отговорност за ресора, за който отговарят.

НОВ КОНТРОЛЕН ОРГАН

◆ Би трябвало ДАГ сериозно да обмисли как ще работи по-нататък с общинските гори. Не знам дали в ДАГ има статистика колко от общините спазват закона и залесяват, след като изсекат дървесината в тези гори или след като стане пожар. Как се изпълняват там противопожарни мероприятия и търси ли им се сметка от държавната власт, ако не се изпълняват. И досега законът бе категоричен, що се отнася до задълженията на собствениците на общински гори. Но защо не се контролираше? Затова създаването на нов държавен контролен орган от горски инспектори, който ще отговаря за всички гори, за всички собствениности, е добро решение.

◆ Как ще стане охраната на горския фонд само с по един инспектор, нещо не ми е ясно.

Драги читатели, редакцията на сп. „Гора“ ви кани, да бъдете активни участници в обсъждането на проекта за нова структура на горския сектор с конкретни предложения и на Закона за горите. Ръководният екип на Агенцията ясно декларира своето намерение да взема предвид всички ваши становища. Очакваме ви на e-mail: gora@dag.bg; boris@dag.bg и на адреса на редакцията: 1303 София, ул. „Антим I“ № 17.

Красимир ДАЧЕВ

ЗАЩО МЕТОДИЧНО НИ УБИВАТЕ?

млн. лева. Ако не бяхме в реализация на инвестиционен проект за близо 60 млн. лв., щяхме да прекратим производството и по-рано.

Защо спряхме? Простичко е. Заради цената на суровината. Нормално е тя да бъде около 30 на сто от крайната цена на продукта. Тон целулоза струва на борсата 600 лв. - нашата стока е с борсова цена, не я измисляме. За тон целулоза са необходими 4 т дървесина. Ако франко завода получавам тон дървесина за 55-57 лв., дори и 60, нещата се връзват. Но горските я предлагат над 45 лв. от временен склад в гората. При все, че добивът и тарифната такса, която нека да е 12 лв., не надхвърля 24-26 лв. Какво се получава? Трябва да плащам за публични дейности, за корупционни схеми или за печалба, която всъщност не се отчита реално, а се връща към наетите дървогобивни фирми. Кого залъгваме? Ние сме индустриалци. Искаме прозрачни и ясни взаимоотношения. Спря заводът в гр. Стамболийски. Османалите едри ползватели са на ръба. Защо?

Горските структури, казвате, са регистрирани по Търговския закон и са уж пазарни структури. Но! Слага се едно голямо „но!“ и се започва - няма да назначават и уволняват, няма да формират цени под минималните - добре е, че новото ръководство на ДАГ има смелостта да ги премахне, ще изпълнявате тази или онази поръчка и т.н. И за капак - няма да бъдат обявявани в несъстоятелност. Питаме, къде е пазарът в цялата тази ситуация? Къде е държавата? Изпълняват се отделни политически поръчки, които разбиват целия сектор. Защо държавата управлява този процес от добива до реализацията на дървесината, а не пазарът? Държавата трябва да контролира този процес и да създава правилата за неговото развитие.

Само „Свилоза“ купува 600 000 т технологична дървесина. И това е дървесината, с която се прочистват и отглеждат българските гори - гребна, суха и пагнала маса. Неудобно ми е аз като юрист да питам лесовъдите къде им е лесовъдството. Защо не се прави това, което е най-доброто за гората. Какво пречи да имаме дългосрочни договори - и аз да съм сигурен за производствения ритъм, и горските предприятия да са сигурни, че ще продават. Но нали за да бъде цената пазарна, все някой трябва да отпадне по веригата от сечта до крайния потребител. Някой, който прибира двата лева в джоба си. В горите се научиха да правят пари само от поста си, затова е важно да го пазят или получават на всяка цена.

Защо методично и последователно ни убивате, нас, инвеститорите в дървопреработващия сектор. „Свилоза“ направи инвестиции и е единственият завод на Балканите с екологичен сертификат от Европейския съюз. Другите заводи спряха, защото замърсяват, а ние - защото нямаме партньори за гоставяне на суровина. Трябва ли да купуваме от Румъния или Украйна?

Какво означава да имаш дългосрочен договор с голям ползвател? От една страна, че ще получаваш ежемесеч-

(Продължава на стр. 16)

Красимир Дачев е роден на 22 февруари 1950 г. в Свищов. През 1974 г. завършва висше юридическо образование в СУ „Св. Климент Охридски“ в София. През 1985 г. специализира „Американско право и правни институции“ в Залцбург, Австрия. Владее английски, италиански и руски език.

Председател е на Управителния съвет и изпълнителен директор на „Свилоза“ АД, като е собственик на 80 % от дружеството и на „Група технология на металите „А. Балеvски“ Холдинг АД, който лично основава. Председател е на Надзорните съвети на дружествата, свързани с холдинга „Алуком“ АД и „Метакон“ АД - Плевен, на „Центромет“ АД - Враца, на „Осъм“ АД - Ловеч. Председател е на българската структура на Технологичната платформа, базирана на горския сектор (Forest-Based Sector Technology Platform in Bulgaria) и на Асоциацията на преработвателите на дървесина в България.

Мечтата му да полети в Космоса е свързана с дългогодишното му членство в Международната академия по космическо право. Член е и на Националното географско дружество - САЩ.

Смята себе си за успешен човек, на който му допадат предизвикателствата, но без да прави експерименти с бизнеса.

Бивш състезател е по лека атлетика и републикански шампион на висок скок за 1966 г. Запазил е атлетичната си фигура, младодик за годините си, той със завидна енергичност и пристрастност прие да коментира за читателите на сп. „Гора“ допирните точки на т.нар. големи ползватели на дървесина с горския сектор, като предварително даде да се разбере, че това, което казва, ще бъде донякъде нелицеприятно.

От гнес (бел. ред.: 10 септември) освобождаваме работници и специалисти от „Свилоза“. Реално заводът спря на 23 януари, но до сега плащаме заплати. Всъщност загубите на предприятието главоломно нараснаха през септември 2008 г. и до декември достигнаха 14

Връщането на горите на наследниците на цар Фердинанд и Борис III

Юридически и политически аспекти

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Връщането на горите като собственост на бившите български царе се нуждае от ново и всестранно разглеждане и проучване. По отношение на горската собственост има някои особености, които трябва да се вземат под внимание при преценка на юридическата перфектност на представените документи.

Собствеността на горите, която има своите исторически корени още в турското законодателство, намира последователно място и в българските закони за горите. Представените нотариални актове не са достатъчно основание и доказателство за собственост, без да е проследена исторически тяхната автентичност и достоверност. Ще се спрем на някои принципни положения.

След Освобождението значителна част от горите на Рило-Родопския масив, особено в Пещерския и в Самоковския край, остават обременени със сервитутни права. Много от притежателите на тези права по-късно предявяват искане за право на собственост върху цялата гора. Започват безкрайни дела срещу държавата. Правосъдните институции години наред се занимават с тези въпроси и още в началото на миналото столетие със съдебно решение от 1902 г. и със Закона за горите от 1904 г. се постановява, че горите, обременени със сервитутни права - право на паша, водопой и други, наричани яйлаци и къшлаци, са **държавна собственост**, а в Закона за горите от 1925 г. не само категорично е преутвърдено това положение, но се и постановява: „горите в яйлаците и къшлаците, които не се владеят от държавата, се завладяват от нея веднага“. Прави чест на тогавашния парламент и на съдебната власт, че достойно са защитили интересите на държавата. Предотвратили са разграбването на държавните гори. В книгата „Принос към развитието на горското стопанство“ на проф. В. Стоянов и И. Димитров от 1958 г. е посочено, че наред с братя Сребърникови и братя Костови „между частните яйлакопритежатели е фигурирал и българският княз Фердинанд (яйлак Маркуджик и Шинкая, Самоковско)“ (стр. 71). По силата на закона държавната собственост е безспорна и всяка направена след това сделка е незаконна. Частичните архивни проверки, които направих, показват, че горите и пасището до връх Мусала, върнати на наследниците на цар Фердинанд и Борис III, са обградени от държавна гора „Марица“ (сега Боровец) и Самоковската общинска гора. В стопанските планове отпреди национализацията е записано, че прегишната гора „Чамкория“, която е включена в стопанския план на държавна гора „Марица“, „още от древ-

ни времена е принадлежала на държавата“. Част от другата гора - „Ибър“, е била държавна собственост, а останалата част - описана като яйлак на Ив. Сребърников - Протокол 28 от 15.11.1917 г., и на В. Попов - Протокол 3 от 6.06.1915 г., по силата на закона са върнати на държавата. По-голямата част от Самоковската общинска гора е била стар балталък - държавна собственост. Останалата част - „Варника“ и „Куруджинската“, са върнати на държавата като яйлаци и тя ги продава на общината - Указ 44 от 23.11.1910 г. (ДВ, бр. 88, 1910 г.). Изнесените данни показват, че нито една от тези гори не е била частна собственост, за да бъде предмет на законна покупко-продажба. Това важи и за царските гори.

В чл. 2 на Закона за горите от 1904 г., който никога не е отменен, е записано, че общинските гори не могат да бъдат продавани, делени и обръщани в частна собственост. **Така че евентуалното подаряване на общински гори на царя противоречи на закона и процедурата и според нас е неперфектно от юридическа гледна точка.**

С първите закони за горите е постановено, че общините и другите собственици на обществени гори нямат право да ги отчуждават. Това положение се запазва и в следващите закони, като в този от 1904 г. е постановено, че тези гори не могат да бъдат продавани, делени и обръщани в частна собственост (чл. 2). В Закона за горите от 1922 г., а след това и в Закона от 1925 г. е постановено, че „държавните и други обществени гори, с изключение на тия от категорията на частните имуществата на общините и другите обществени учреждения, са неотчуждаеми и неприобретаеми по давност.“

Известният навремето юрист - апелативен съдия Атанас Петрушев, специалист по горско законодателство, в своята книга „Закона за горите - коментар, ръководство и съдебна практика“ (1937) пише, че ако за една гора се установи, че е държавна, общинска или на други обществени заведения, то „такава гора не може под никакъв предлог да се отчужди и собствеността прехвърлена на други. Всяко прехвърляне ще бъде нищожно по право. Владението, колкото и продължително да е било, не дава основание да се претендира за собственост.“ (стр. 115). Има документи, които показват, че по този начин е закупена манастирска гора в Самоковска община от игумена на Рилския манастир. Следователно всички сделки и „подаръци“ на гори от тази категория са незаконни и те подлежат на връщане.

Тези законови положения показват, че **покупката на**

посочените гори от цар Фердинанд и Борис III може да бъде законна само ако безспорно е направена от частни лица, притежаващи автентични документи. А, както вече посочихме, частни гори в района не е имало. Ако в представените нотариални актове няма такива данни или се посочва, че имотът е закупен или подарен от държавата, общината или други обществени учреждения, сделката е неперфектна. В услуга на царската фамилия винаги са били опитни адвокати, затова е необходимо да се проверява и дали тези частни лица не са били подставени фигури.

Оценката на незалесените горски площи, които по старите документи се водят като пасища, собственост на царските наследници, включени в Националния парк „Рила“ и заменени с гори от държавния горски фонд, е недобросъвестна и, бих казал, престъпна. Дадени са ценни и уникални по своя състав и строеж стари и с изборна структура иголистни - белоборови и смърчови горски екосистеми, срещу незалесени и бедни месторастения. Защо това не е станало с подобни голи площи и пасища от други - съседни, държавни гори? Предлагаме пълна и всестранна проверка на извършената оценка и размяна. Оценката да се извърши и с участието на специалисти от Лесотехническия университет и Института за гората при БАН.

Горите, определени като собственост на цар Фердинанд и Борис III, се намират в Рила планина - един от най-красивите кътове на нашата Родина, и сега създават представа за едно феодално владение, исторически чуждо на българските нрави и традиции. Това са гори, свързани с нашето национално достойнство, традиции и морал. Затова сегашната им собственост се приема като уронваща демократичните традиции на страната.

Ако въпреки всичко незаконните сделки са умело прикрити и перфектни документи са унищожени, настояваме въпросът да намери **политическо решение**. Да се поучим от нашите съседни - гърци и румънци, които достойно защитиха своята национална чест и гордост. Могат да се намерят различни форми и основания. Един от тях е целият планински масив до с. Говедарци, поради своето изключително екологично и социално значение, да се обяви за национален парк и на тази основа да се предприемат съответните процедури за връщане на изключително държавната собственост.

Въз основа на всичко изложено предлагам:

1. Внимателно и задълбочено да се проучат нашите и всички други, направени досега, предложения, и въпросът с връщането на горите на техния **истински** собственик да намери окончателно решение - юридическо или политическо. Най-висшите и авторитетни инстанции - законодателната, съдът и прокуратурата, за винаги ще носят отговорността, ако не решат правилно този заплетен казус.

2. Ако в процеса на проверката прокуратурата установи, че длъжностни и други лица са се отнесли недобросъвестно при решаване на въпросите с връщането и оценките, да им се потърси съдебна отговорност. Обществото и поколенията трябва да знаят за тях.

Х. Вьчовски. За устойчиво и икономически ефективно горско стопанство. Издателство „Фараго“, София, 2009, 112 с.

Автор на над 95 публикации с научно и научнопрактическо значение в областта на горското стопанство, горската икономика и политика, инж. Христо Вьчовски отново предлага на читателя актуален и навременен анализ. Както и своя, наречен от самия автор - алтернативен, възглед за организация и управление на горския сектор. В новата си книга той разглежда няколко важни въпроса, свързани с повишаване на икономическата ефективност на горското стопанство и принципите за устойчивост. Всъщност тези две съставни части - високопродуктивност и устойчивост на горите, са в основата на всяко успешно развитие не само на сектора, а и на обществото. Това е и новата европейска концепция, която се заражда в края на XX в. и се утвърждава в първото десетилетие на новия век.

Книгата е разделена на три основни части: Икономически принципи при организация на горското стопанство, Насоки за продуктивно и устойчиво горско стопанство, Пълноценно използване на горските ресурси - предпоставка за икономически стабилен горски сектор.

З. Георгиева, Д. Георгиева. Пазарът на контейнерна горскодървесна растителност. Издателство „Авангард Прима“, София, 2009, 95 с.

Производството и продажбата на контейнерната дървесна растителност са важна част от цялостния европейски пазар на горскодървесна растителност. По редица причини (посочени и в книгата) този пазар през последно време получи силен тласък и моментът не би

да да бъде изпускан от българските производители. Авторите на книгата анализират този пазар, предлагайки съвършено „пресни“ данни - за 2008-2009 г., и изясняват същността, особеностите и методите на ценообразуване. Обекти на изследване за сравнителен анализ на цените на контейнерната горскодървесна растителност са държавните горски разсадници у нас и по един частен - в България и Великобритания. Интерес представляват и данните за потребителите.

Темата е разработена много подробно в три глави: Теоретични основи на пазара на горскодървесна растителност, Характеристика на обекта на изследване, Анализ на пазара на контейнерна горскодървесна растителност.

ЗАЩО МЕТОДИЧНО НИ УБИВАТЕ?

(Продължение от стр. 13)

но пари, а от друга - това е гаранция за банкови кредити и за инвестиции в горите. Нали лесовъдите трябва да гледат поне 50 години напред, да инвестират в бъдещето на гората. В действителност в 30 на сто от насажденията не се е влизало 30-40 години. Няма инфраструктура, няма прочистване и отглеждане. В същото време се сече безогледно в достъпните гори. И в частни, и в общински, и в държавни. И вие или не знаете, или не искате да знаете това.

Казвате, че има 600 млн. м³ запас и годишен прираст над 14 млн. м³. Защо тогава заводите спират работата? А сме единствените, които имаме дългосрочни интереси, защото правим големи инвестиции. Няма по-добър партньор за българската гора от индустриалните преработватели. Всичко, от което трябва да се прочисти гората, ние го купуваме.

Не съм очаквал, че с влизането ни в Европейския съюз толкова ще се изоставят проблемите на горите поради неграмотността на обществото и най-вече на управляващите, които са най-често в парламента - аз виждам вече няколко пъти как те работят против интереса на гората. Виждам как убиват държавните интереси, убиват нас, убиват и себе си. Новият закон узакони безхаберуето, високомерието и отдалечеността от пазара, и то под претекста за създаването на повече пазарни отношения в българските гори.

Актуален е въпросът със заменките. Защо се стигна до абсурда да се спират? Още когато се подготвяха актовете, казахме, че трябва да има заменки, но не трябва да има смяна на предназначението на земята и гората. Нямаше да има корупционен интерес за замени, нямаше да има петно върху горите и върху България. Какво да се промени? Нещо в мисленето, нещо в „софтуера“ на горските. На светлинни години са от пазара. Изключително стар е и начинът, по който се работи в дърводобивните фирми. Аз така виждам проблемите в горите, защото съм отстранен. Но по едно време бях съпричастен - купувах трактори, строях пътища - неща, с които един индустриалец не трябва да се занимава. Купувах и гори - имам вече над 60 000 дка в цялата страна. Идеята ми бе да станат повече, да ги комасирам, да направя пилотен проект за стопанисването им. Но вече нямам този ентузиазъм. Вече не съм оптимист, дори признавам, че съм отчаян от перспективата в отношенията на големите или, както сега им казвате, стратегическите ползватели на дървесина с горския сектор. Какво трябва да се промени ли? Просто е. Дайте прозрачност. Може ли годишно в страната да се правят над 1200 търга с мотивацията да се печели повече от гората. Но в действителност кой печели? Гората, държавата или някой по веригата. Защото тези търгове са уговорени предварително. Публична тайна е кой ще сече и на кого ще се продава, който пък, от своя страна, ще продава на нас. Можем ли едрите ползватели да участваме в 1200 търга? И 100 души персонал да назнача, няма да насмогна, а и в света няма подобно нещо.

Публичност и прозрачност - това са според мен факторите, които ще решат въпросите на горите, на дърводобива и на ползвателите.

Разговора записва Борис ГОСПОДИНОВ
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Какво представлява Технологичната платформа на горския сектор (FTR)?

Forest-Based Sector Technology Platform (FTP) е една от Европейските технологични платформи (ETP). Те са важен инструмент за реализирането на задачите на Лисабонския договор за реформи (Lisbon Agenda), който цели да превърне Европейския съюз в „най-конкурентоспособната и опитна икономика до 2010 г.“. ETP са частно-публични партньорства, които се стремят към бърза и ефективна секторна изследователска дейност и програмите за развитие. ETP обединяват производители, индустрия, изследователски институции и власти, за да се определи общ, дългосрочен дневен рег за изследователска дейност. Основани са над 30 Европейски технологични платформи.

През 2004 г. е учредена Технологичната платформа на горския сектор (FTP). Сред основателите са Европейската конфедерация на дървообработвателните индустрии (CEI-Bios), Конфедерацията на европейските собственици на гори (CEPF) и Конфедерацията на европейските хартиени индустрии (CEPI). Скоро след това ключовите горски изследователски организации - Европейският горски институт (EFI) - за горска научно-изследователска дейност, Innovawood - за иновации в горите, EFPRO - научно-изследователска дейност в целулозно-хартиения сектор, активно се включват в Платформата. Последната засега членка е Европейската държавна асоциация по горите (EUSTAFOR). FTP е отворена за всички заинтересовани страни и лица от горския сектор.

Участниците във FTP се обединяват около мнението, че напредъкът за горския сектор е в нарастването на конкурентоспособността му, както и в увеличаването на компетентността при предлагането на услуги, които насърчават природосъобразността. Горският сектор е важен елемент на т.нар. биобазирана икономика, а новите технологии трябва да допринесат за нарастването на екологичната му ефективност. Този сектор е световен лидер и FTP ще спомога той да се задържи на тази позиция. Играейки ключова роля в едно природосъобразно общество, секторът е конкурентоспособна индустрия, базирана на знание, която насърчава разширената употреба на възобновими ресурси и има социален принос. На тази база FTP разви визията за европейския горски сектор до 2030 година.

Най-важният документ за FTP е нейната Програма за стратегическо проучване (SRA). Тя включва 5 стратегически цели за проучване и развитие в лесовъдството, дървесните продукти, целулозата и хартията, биоенергията, както и някои особености на сектора. Тези цели обхващат както развитие на новаторски продукти за изменящите се пазари и потребителски нужди, така и посрещане на производствените нужди от дървесни суровини и тяхното природосъобразно управление.

Ръководното тяло на FTP се нарича Група на високо ниво (HLG). Има Надзорен комитет, избран да се грижи вижданията на заинтересованите лица да бъдат представени в Платформата, както и да държи връзка с Групите за национална подкрепа (NSGs). FTP има още Коммуникационна група и Група за образование и обучение.

„Спаси гората“ от незаконните сечи

Онлайн платформа за сигнали за незаконни сечи „Спаси гората“, която ще подпомага работата на горската администрация и ще даде възможност за доброволен граждански принос за опазването на горите, бе представена от информационната мрежа „БлуЛинк“ на пресконференция в Националния пресклуб „София прес“ на 28 септември.

Системата работи от юли на адрес

<http://www.spasigorata.net> и дава възможност за събиране на информация за незаконно изсичане на горите в реално време. Целта е събраните данни да улеснят дейността по охрана и контрол на държавните институции и екологичните организации. Гражданите могат да подават сигнали за незаконни сечи като се регистрират на сайта и отбележат точното място на нарушението на интерактивна карта с GPS координати, както и да изпратят съобщение чрез SMS, MMS или електронна поща. От значение е описанието на нарушението, както и снимковият материал. Страницата „Спаси гората“ съдържа подробни указания за подаването на сигнали, инструкции за разпозна-

ване на незаконна сеч, видове горска маркировка, документи за законна сеч и друга полезна информация, която да улесни регистрирането на нарушенията. Събраната информация се обработва и проверява от доброволци, след което надеждните сигнали се препращат към Държавната агенция по горите, която да извърши официални проверки и съответните санкции при доказаните случаи на нарушения. Партньори в разработването и реализирането на проекта са и редица природозащитни организации - Асоциацията на парковете в България, Българска фондация „Биоразнообразие“, Българско дружество за защита на птиците, Сдружение за дива природа „Балкани“, Федерация „Зелени Балкани“, WWF „Дунавско-Карпатската програма“. За по-голяма прозрачност се предвижда резултатите от съвместната проверка на партньорските организации и горската администрация да се публикуват на страницата „Спаси гората“.

„БлуЛинк“ ще продължи развитието и усъвършенстването на системата, като целта е да се разшири и да обхване и други сериозни проблеми като браконьерството и пожарите в горите. **Т**

Учебната година започна

На 28 септември в Аулата на Лесотехническия университет официално бе открита новата учебна година. Ректорът проф. Нино Нинев поздрави преподавателите и студентите с откриването на учебната година. Той отбелязва необходимостта да се отговори на европейските изисквания в образователната система и изрази надеждата, че образованието ще бъде приоритет на държавната политика. Интересът към специалностите на ЛТУ се е запазил и тази година, като от 1622 кандидати редовно ще се обучават 539, а задоч-

но - 84.

Ректорът връчи ключа на университета и символичната студентска книжка на първокурсничката Теодора Ботева от Факултета по ветеринарна медицина.

Поздравления към студентите и преподавателите поднесоха зам.-министърът на МЗХ Преслав Борисов, който е възпитаник на ЛТУ, и зам.-председателят на ДАГ инж. Бисер Дачев.

Юлия СЪБЧЕВА

Птици на свобода

За трети път през тази година Спасителният център за диви животни в Стара Загора към „Зелени Балкани“ пусна на свобода 20 птици. На 22 август от слънчев склон, избран от Природния парк „Витоша“, в небето литнаха 20 пернати от видовете керкенец, забулена сова и бухал. Само младият бухал, който излетя от ръцете на зам.-министъра на околната среда и водите Евдокия Манева, е опериран и успешно преминал лечение пациент на Центъра. Всички останали птици са излюпени тази година в Старозагорския център от родителите „инвалиди“.

- Те са част от размножителна програма - каза д-р Христина Клисурова - ветеринарен лекар от СЦДЖ - и тя има за цел образуването

на двойки от птици, имащи трайни увреждания, и по тази причина самите те не могат да бъдат върнати в природната среда. Останали в Центъра за постоянно, двойките дават живот на поколенията, които се пускат на свобода.

В акцията взеха участие екипът на Спасителния център - единствената в нашата страна специализирана болница за лечение, възстановяване и връщане към природната среда на пострадали диви животни, с управител Ивайло Клисуров, доброволци от „Зелени Балкани“, дарители на Центъра, представители на ПП „Витоша“, начело с неговия директор инж. Тома Белев, и хора, които обичат природата. Най-много птици излетяха от ръцете на децата. **Т**

Паметта за Николай Хайтов

Зала „Надежда“ на столичната библиотека на 24 септември приюти едновременно любовта, вярата и надеждата, които българинът изпитва към творчеството на Николай Хайтов. Вечерта с надслов „Обручение: Хайтов и България“ бе посветена на 90-годишнината на писателя. Старославянската дума „обручение“, запазена в днешно време само в църковния брачен обред, не е неуместна по отношение на Николай Хайтов. Тя идва да подсказва, че животът на писателя е повече от вричане и вярност, от които можеш и да се откажеш, докато обручението пред бога е за цял живот.

В годината, когато отбелязваме годишнината от рождението му, която всъщност не е толкова отдалечена от скорошната му кончина, не са нужни никакви свръхусилия за възкресяване на паметта за писателя. Тази памет никога не е умирала, а по-скоро ни липсва самият той и особено живият му глас, който толкова често будеше нашата съвест. Тази вечер в залата писатели, поети, журналисти, учени, верни приятели и ценители не разговаряха с твореца, както е било много пъти, а с едни от най-близките му хора - Елена Хайтова и Никола Гигов. И духът на великия разказвач бе тук и не би възразил срещу този израз на памет. Тази вечер те дойдоха да представят новите си книги, заглавията на които - „Гладиаторът Хайтов“ (на Е. Хайтова) и „Клади за феникси“ (на Н. Гигов), много

експресивно заявяват посланието на съдържащото се в тях четиво. На Елена, първородната щерка, Хайтов дава живот и талант да пише. Никола Гигов е писател с внушително творчество от 50 книги, световнопризнат изследовател на Орфей, никога не изневерил на първото си запознанство с Николай Хайтов, и житейски спътник на Елена.

„Фениксите“ на Гигов са двадесет и трима световни и български писатели и поети, повечето от които той е познавал лично. Есето за Хайтов е наречено „Николай Хайтов - българският Джек Лондон“. Обяснявайки тази „паралелност“, Н. Гигов каза: „Хайтов започва от регионално творчество, но мощния му талант го превръща в национално, националното - в европейско, а после и в световно, и преди да го издигне в космическо, писателят сам отиде в безсмъртието“. Елена Хайтова, която издаде вече една книга под заглавие „Баща ми - най-дивният разказ“, споделя: „Главните битки на „гладиатора“ Хайтов са дълги и изнурителни - за установяване на гроба на Васил Левски, за българския език, за горите на България и най-трудната - срещу удрящите го в гръб „свои“, т.е. братята по перо.“ Уви, тези битки не са завършени и чакат нови „гладиатори“. А нашето време дали ги ражда?

Светлана БЪНЗАРОВА

Научната задача, която съпътства целия му професионален път, Величко Гагов получава още като млад аспирант с избора на темата "Изменчивост на популациите на обикновената ела в България", научен ръководител на която е проф. Иван Добринов. До този момент се отчита значително стесняване на ареала на месторастенията на обикновената ела у нас както по площ, така и по надморска височина. Съществена причина за това е и подценяването на качествата на дървесината на този вид.

След утвърждаването на кандидатската дисертация проф. Добринов препоръчва научноизследователската работа да продължи, като преди всичко да се цели практическото ѝ прилагане. Основната задача е възстановяване на ареала на елата, тъй като видът е основополагащ екологичен и стабилизиращ елемент от компонентите на горските екосистеми, с изключителна продуктивност. В миналото се е достига-

стопанства - гр. Гоце Делчев, Якоруда и други. Най-добър прием получава в Старо Оряхово, където по онова време директор е инж. Господин Госпоинов. Мястото, където се разполага бъдещият обект на научнопроизводствената дейност, е горскотехническият участък - Солник. Мотиви против избора са ниската надморска височина, типичното до този момент месторастение на дъба и малката влажност на почвата. Гагов оборва опонентите си с примера, че в съседна Румъния обикновената ела се развива добре в дългосрочен период на обекти при надморска височина 190 м, а средната надморска височина в ГТУ - Солник, е 198 метра. Недостатъчната почвена влажност при този дървесен вид се компенсира с изключително богатата въздушна влажност, която идва от близостта на Черно море.

Производственоопитният участък, върху който се разпростира научноизследователската дейност само за

Елите на Величко Гагов

до 41 м³ дървесина от едно стъбло, до 1700 м³ на хектар. Такава висока продуктивност може да достигне само тополата. По това време Величко Гагов е в началото на своята научна кариера, но той добре разбира, че по-нататъшното разработване на темата и нейното прилагане в практиката ще бъде от изключителна важност. Обхожда и задълбочено изучава популациите на обикновената ела, навсякъде, където тя се среща - Гърция, Македония, Сърбия, Германия и всички месторастения в България.

Важен е изборът на мястото, обектът, където ще продължи научнопрактическата работа за един продължителен период от време. Проф. Добринов отправя още един съвет към младия лесовъд - да залага своите научноизследователски опити в онези горски стопанства, където може да разчита на колегиална подкрепа. Такава благоприятна почва той намира преди всичко в Учебноопитните горски стопанства в Юндола и Петрохан и в редица други

обикновената ела, е 520 дка. Тук първата култура е създадена през 1974 година. Дърветата вече са на 35 години и са в много добро състояние. Не се забелязват изсъхващи или с уродливи форми. Следващите култури са създадени през 1987, 1989, 1994, 1996 г., а последните - през 2004, 2006, 2008 година.

Така с упорит труд, натрупан опит и познания се създава вегетативната семенпроизводствена градина. Големи трудности има в получаването на женски шишарчици от обикновената ела, необходими за по-нататъшното производство и посадъчен материал от различни генетични произходи.

Когато доц. Величко Гагов прави първите си съобщения, че е успял да създаде семенпроизводствена градина, която има обилно ежегодно семеносене, много хора се отнасят с известно недоверие. Така се приема това съобщение и сред научните среди в подгрупата за елата към Международния съюз на организациите за горски изследвания

(IUFRO), на която доц. Гагов е вицепрезидент. Решено е конгресът на научните специалисти от подгрупата за елата да се проведе в България. Конгресът, състоял се през 1997 г., дава много висока оценка на постигнатото в тази област у нас. В работата на този форум вземат участие специалисти от почти всички европейски страни и САЩ. Германските специалисти са силно впечатлени от отличните резултати на доц. Гагов и той е поканен в Германия да създаде семенпроизводствени градини за обикновената ела в провинция Рейнланд Пфалц. В продължение на четири години там е извършено опознаване на генетичния фонд на обикновената ела, обходени са всички популации, извършена е селекция и резултатите са представени на много по-високо генетично ниво. Предварително е извършен генетичен анализ на елитните дървета, тяхната ареална честота и хетерозиготност, преди да бъдат включени в семенпроизводствените градини. Целта е да се получи по-го-

лямо генетично биоразнообразие. Работата в Германия дава много добри резултати, високо е оценена и продължава досега.

Успоредно с това работата в ДГС - Старо Оряхово, ГТУ - Солник, се разпростира на 9 обекта. Създаден е горски разсадник за производство на посадъчен материал на обикновена ела от различни генетични произходи на площ 5 дка. Тук се произвеждат годишно 350 000 - 500 000 фиданки за нуждите не само на Варненския регион, но и за горските стопанства от цяла България по предварителна заявка. Местонахождението на разсадника е много подходящо, защото фиданките тук се изваждат в края на зимата, съхраняват се в съответните райони, където ще се залесява. Има и нископланински райони, в които също намират приложение. Ако разсадникът е високопланински, когато бъде възможно тяхното изваждане, долу вече вегетацията ще е започнала, пролетта ще е много напреднала и залесяването - невъзможно.

В Солник има създаден опитнопроизводствен участък. Изпълнена е първата петгодишна програма до 2008 г. и от началото на 2009 г. започна работа по втората петгодишна програма. В началото на 2008 г. започна създаване на семеннопроизводствена градина от второ стъпало. С помощта на германските специалисти от Института по горска генетика в Гьотинген е извършен генетичен анализ на бъдещите дървета, включени в нашите се-

Разсадникът в с. Солник е устроен по всички научно-практически изисквания

меннопроизводствени градини. Определена е степенята на хетерозиготност. Определени са 25 дървета, от които ще се получават семена в бъдещата градина от второ стъпало. От началото на 2008 г. в Бавария се разработва българо-германски проект за различните произходи на елата във връзка с глобалното затопляне на климата.

Успоредно с тази огромна научноизследователска и приложна дейност на територията на България и Германия като преподавател и учен от Лесотехническия университет доц. Гагов има интереси в областта на селекцията от други дървесни видове - белия и черния бор. За работата върху белия бор за трите екомипа - ниско-, средно- и високопланински, са създадени три семеннопроизвод-

ствени градини в с. Кокаляне, Софийско, ДГС - Самоков, и ДГС - Боровец.

Под ръководството на доц. Гагов вече работят четири семеннопроизводствени градини за черния бор - ДГС - Дупница, София, Нова Загора и Сливен.

В последно време се разширява дейността на доц. Гагов по създаването на плантация за добив на коледни елхи. Определени са най-хубавите, най-добрите майчини дървета, от които да се добиват семена. Целта е да се произвеждат коледни елхи с определена гъстота на короната и дължина на иглолистата, както и с желаните от пазара размери от 1.20 - 1.30, а в някои случаи до 2 м, което става за период от 10-13 години. Създаването на плантацията за коледни елхи има голямо значение, за да се спре изсичането на най-хубавата част от еловия подрост в гората.

Цялостната научноизследователска дейност, семедобивът, производството на посадъчен материал и производството на фиданки от обикновената ела, както и създаването на плантация за коледни елхи, се финансира изцяло от горското ведомство по лесокulturните мероприятия, които са включени в разчетите на ДГС - Старо Оряхово. Производството и продажбата на коледни елхи се извършва от и за сметка на стопанството. Финансирането на цялостната дейност на научнопроизводствения участък - Солник, се контролира от РДГ - Варна.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Четиригодишните фиданки от обикновена ела

Перспективи за развитие

Ст.н.с. / ст. д.т.н. Динко ДИНЕВ - Опитна станция по дъбовите гори - Бургас

В България се експлоатират три дърводобивни природнопроизводствени зони, характеризирани се със седем типа работни места, и се прилагат два основни технологични метода на работа. Това определя използването на голямо разнообразие от технически средства за добив на дървесина. Очаква се тези различия да се задържат и в дългосрочен план. Още повече, че в бъдеще у нас ще се прилага и още един технологичен метод. Имайки предвид всичко това, както и равнището на развитие в напредналите страни, тракторите, машините и съоръженията трябва да бъдат проектирани и разработени така, че максимално да се доближават по технико-икономически качества до произвежданите от чуждестранните компании. Всеки клас трябва да се характеризира с определена маса и мощност на двигателя за ефективно използване на техниката, като се вземат под внимание лесоексплоатационните условия. Такъв подход ще оптимизира параметрите и продължаващата модернизация на основния модел на машината, подобряване на показателите, характеризирани техническото ниво. Това ще помогне за премахване на натрупаните проблеми и значителното засилване на позициите на вътрешния пазар у нас.

В световната практика усъвършенстването на моделите продължава - повишават се техните експлоатационни качества за сметка на оптимизиране на параметрите на базовите трактори, машините и оборудването, екипират се с двигатели с широк диапазон на мощност. Това разширява областта на приложение им при усвояване на различни насаждения и намалява относителните разходи при добива на

дървесината.

Горските машини се изграждат на модулен принцип, който включва базов енергетичен модул, съсредоточен в предната част на трактора, и технологичен модул със специализирано оборудване за кастрене, разкрояване, извозване на дървените материали.

Производителите на оборудване са за обединяване на техните продукти и увеличаване на производството. Сега е повратен момент в съзнанието на потребителите, тъй като вече има широк избор на елементи от двата модула и предложения за подобряване на съоръженията, технологичното оборудване и други към тях, както и електронно оборудване, като се използват компютри, базирани на очакваните експлоатационни условия.

Според водещите фирми работните скорости са достигнали технологичната граница и няма да рас-

тат в близко бъдеще. Следователно при тракторите, за да се увеличи капацитетът им, е необходимо използването на цялата мощност на двигателя или на по-мощни и тежки машини. Това обикновено води до увеличаване на натиска върху почвата. По този начин

при тракторите като теглителни машини почти са изчерпани всички възможности за тяхното подобряване. Ето защо резерви

има в технологичния модул.

При тях поддръжката и доставката на резервните части е на много високо ниво. Водещите чуждестранни компании, които работят в сътрудничество с големите фирми за производство на дърводобивна техника, извършват конкретни поръчки за производство и доставка на машини и съоръжения и само 5-10 % се продават чрез дилъри в други пазари. Чрез тази форма на работа с клиенти се осигурява ефективна поддръжка и доставка на резервни части. Проектирането на модулни машини за производство на дървени материали е предизвикателство поради структурни промени в промишлеността, необходимостта от повторно техническо оборудване на предприятията, подобряване ефективността на машини и механизми. Използването на модулни горски машини на базата на универсални трактори улеснява решаването на много проблеми в дърводобива, създаването и отглеждането на горски култури, както и при останалите горскостопански работи.

На сегашния етап от голямо значение за дърводобива са такива машини и оборудване като процесори или кастрецо-разкрояващи машини (сн. 1 - прикачна, сн. 2 - на-

весна), грайфери за пакетно захващане на дървени материали (сн. 3), които могат да бъдат навесни и прикачни, сортиментни ремаркета (сн. 4) и групи.

Прег развитието на горската техника у нас стоят няколко въпроса за разрешаване.

Технологиите. В сравнение с миналото технологичните решения днес са много по-диференцирани и създават възможност за намиране на оптимален вариант при различни условия за даден горски район, горско и ловно стопанство или отделни места в рамките на едно горско или ловно стопанство, съобразно състоянието на дървостойовете, релефа, лесовъдските цели, целевите сортименти.

Организацията на труда. Ръководи се от икономическия принцип за рентабилност на труда, от внедряване на нови механизирани средства и др. Това е планово съчетаване и организиране на технологията на работа, необходимите машини и механизми и ра-

ботниците.

Научно-изследователската дейност трябва да се развива в следните направления: концепционно развитие на машините и механизмите; развитие на технологиите и работните системи; стопански и икономически аспекти; ергономични, социални и екологични въздействия.

Що се отнася до техниката, коя-

то трябва да се използва от дърводобивните фирми, тя зависи от стопанските цели, теренните ус-

ловия, размера на работните обекти, големината и структурата на фирмата, състоянието и ква-

лификацията на работниците, заплащането на труда и от пазарната конюнктура на добиваните дървени материали.

В бъдеще традиционните дърводобивни методи с моторни триони и трактори постепенно трябва да се заменят по целесъобразност с високотехнологични модернизираните технологии на базата на харвестери, форвардери, процесори и групи. По този въпрос у нас има разработена концепция.

НОВИНА

Много ЯКО!!!

Новото устройство за заточване на банцигови ленти в промишлени условия

- Двигател с мощност 0,75 кВт и скорост на въртене 2800 об/мин
- По-голям заточващ диск – с диаметър 203 мм
- Централен пулт за управление
- За банцигови ленти с ширина от 25 мм до 75 мм

Екотехпродукт ООД
 София 1186, ул. Стар Лозенски път 38, тел/факс: 02/979 17 10, 4627035
 тел.: 0899 133 107, office@ecotechproduct.com

WWW.WOOD-MIZER.BG

Инж. Николай ФИЛИПОВ:

Инж. Николай Филипов е роден през 1954 г. в София, на ул. „София“. Тя се намира в квартала на работягите - Орландовци. Там си живее и до днес. Завършва Техникум за двигатели с вътрешно горене. Не пропуска да спомене и войниклъка в Харманли, защото за него той е важна житейска школа. Там войникът с техническа специалност става първенец и е изпратен в щаба на Дивизията в Стара Загора. В града на липите се запознава с бъдещата си съпруга. Вече семеен и с две деца, завършва ВМЕИ.

Рано останал без родители, смята, че образованието и армейската подготовка, както и избраната със сърце специалност, го формират като личност и професионалист.

Започва работа в Управление за безопасност и охрана (после - Национална служба за охрана), където се утвърждава като един от най-добрите специалисти по техническата поддръжка на транспорта и през 1990 г. е зам.-началник на Ремонтната работилница в НСО. Специализира в Германия.

Своите контакти с фирмата „Мицубиши“ Николай Филипов датира от началото на 90-те години, когато външнотърговското предприятие „Интерпрег“ започва да внася колите от „Mitsubishi Motors Corporation“, директно от Япония. Тъй като няма изграден сервиз за тяхната поддръжка, инж. Филипов поема тази дейност в служебен сервиз, във взето под наем помещение. След няколко години, виждайки шанс да отвори частен бизнес, основава фирмата с името „Рубин“. За девиз слага прости и земни думи: „Един добър сервиз за „Мицубиши““. Днес, през 2009 г., това не е просто оцелял рекламен слоган, а философията на дейността на сервиза.

А коли с тази марка кръстосват горите на цяла България. Понякога имат нужда от ремонт. „Рубин“ им осигурява вече 24 години именно това, което е написано на фирмената му табела - добър сервиз.

- Г-н Филипов, късметлия ли сте?

- Имах късмет, че избрах за моята професия нещо, което наистина ме влечеше. Не намериш ли себе си веднага, губиш много ценно време в живота. Не съм си казал дай да завърша този техникум, ако ми хареса, ще работя. Не съм се разпилявал в търсенето на професия, а съм бил напълно убеден в своя избор. Затова се чувствам уверен и твърдо стъпил на земята. С много професионализъм изградих своя имидж, изградих и имиджа на един добър сервиз.

- Кога започнахте да работите с горското ведомство?

- Първите 14 коли от марката „Мицубиши“ горското ведомство закупува чрез „Интерпрег“ от Австрия през 1989 година. Естествено те изискват поддръжка. То-

Изградих имиджа на

ва става в сервиза, в който работих. След това джиповете „Паджеро“, микробусите L 300 и някои други започват да навлизат по-широко в горите, като се внасят чрез друга фирма. Съдейки по това, че до днес през сервиза са минали близо 80 коли, толкова се ползват във вашия отрасъл.

Те са много добри и надеждни за нашите условия. Не случайно марката в определени години е първенец в ралито „Париж - Дакар“. Издръжливостта на „Мицубиши“ е проверена - основен ремонт при добра поддръжка се прави след 500 000 км пробег.

- Имате ли reclamaции за ремонта и поддръжката, извършвани във вашия сервиз, за колите, които работят в горите?

- Спомням си, че първият ми клиент бе Държавното ловно стопанство в Тервел и се справихме отлично. И от тогава до сега във фирмата не е постъпило нито едно оплакване. Имаше време, когато лично ходих из цяла България и на място извършвах ремонти или докарвах в сервиза в София някои възли за ремонт. Нашата складова база е с голяма наличност. И така - много път, много труд. Но сега имам удовлетворението, че няма един човек, едно горско стопанство, които да се оплачат от поддръжката на техните коли.

- „Нива“ или „Мицубиши“?

- Има си спецификата и при вас, в горите, както и има място за различни марки коли. Смятам, че за ловните стопанства е нужно повече „Мицубиши“. През XIX век, да речем, всеки е искал да има хубав кон, а не магаре. Ние сме в XXI век и трябва да се стремим към прогрес.

- Как работите днес, когато кризата почука на вратата на всеки бизнес?

- В момента имам 24 души във фирмата. Не съм съкращавал, а дори съм назначавал хора. А нали знаете - в частна фирма никой не назначава излишни, а само необходимите кадри. От м.г. имам договор с „Мицубиши“ - Холандия, за представителство. Оттам са поставени съответните изисквания и за числеността на персонала. Сега работим по постигане на критериите за из-

Първите 14 автомобили - „Мицубиши“ L 300, закупени за горския отрасъл през септември 1989 г. във Виена, Австрия, са готови да потеглят към България

даване на лиценз за гаранционно обслужване на марката, което ще позволи на „Рубин“ да извършва сервизно обслужване в рамките на Европейския съюз.

един добър сервиз

През 2008 г. се нанесохме в тази сграда, която продължава да се строи, като на първо място е завършена ремонтната работилница и някои административни помещения.

Виждате сами, че в работилницата има цялото техническо оборудване, необходимо за съвременната поддръжка на автомобили. В един сервиз за коли има и доста мръсна работа, но държи много работната площадка да се поддържа чиста, инструментите да не се разхвърлят.

- Сервизът „Рубин“ е „добър за „Мицубиши“, а за хората, които работят за този девиз?

- Стремя се хората, които работят при мен, да имат най-добри условия за труд и почивка. Тук, в индустриалната зона на София, няма кой знае какви възможности за хранене. Затова преди всичко управата на фирмата организира кухня и столова. Това смятам за много важно - персоналът да се храни при добри хигиенни условия. Имаме и пералня. Когато се погрижиш един човек да има добра организация на работното място, добри битови условия, той ще работи както трябва.

- А доволни ли сте от сегашната подготовка на персонала, защото едно време добрите монтьорите бяха „царе“ в обществото?

- Деликатна и тънка работа е нашата. Когато един клиент докара колата си, той казва: „нещо бучи“, „нещо трака“. Трябва си интуиция, трябва да можеш като лекар да поставиш точната „диагноза“. Затова професионалната подготовка е много важна. За голямо мое съжаление днес образованието не е същото, то направо е изпуснато. Това, което си учил в техникум или сега в професионална гимназия, трябва да го помниш за цял живот. А не виждам да е така сега. Дисциплината я няма, манталитетът е друг. Не трябва ли първо да покажеш знания, умения, а след това да попиташ за пари? Нали и аз съм започнал от обучение, от работа, от усъвършенстване, за да стигна до това да ме признават за професионалист, не съм питал веднага за парите. Като управител трябваше да възпитавам персонала си какво значи да работиш за фирмата. Мисля, че

и двете страни сега са доволни.

- От какво се нуждае днес т.нар. среден бизнес в България?

- Смятам, че от подкрепата на банки. А нея я няма. Имам предвид честна, законна подкрепа. До ден днешен не съм дал стотинка рушвет. Няма и да дам. Поддадеш ли на такава възможност, губиш човешкия си облик, влизаш в други структури. Затова залагам на това, което мога, което умея. Философията ми е много простица, но досега не ме е подвела - много работа, много професионализъм, много мислене. И много самодисциплина.

- Това да разчитате на себе си и да работите много не е ли поколенчески „дефект“ - хора от по-старата генерация залагат на такава философия, а днешните млади имат разбирането, че „бизнес“ не е буквално работа?

- Според мен нищо не става в обратен ред и затова винаги поставям на първо място да работиш за своята професионална ценност в обществото. Като си признат професионалист и имаш ум в главата да направиш бизнес на тази база, започвай. Едното не противоречи на другото.

- Семейството подкрепя ли Ви?

- То ме подкрепя, и не само морално. Всички от моето семейство работят във фирмата, включително и зетъвете. Но тя не е семейно предприятие. Семейната фирма е малка фирма, а когато дейността се разраства, тя не може да остане на този принцип. Трябват различни специалисти, трябва съответната организация. А ние напредваме в това отношение.

- Обичате ли природата?

- Обичам, разбира се. Някога съм бил състезател по спортно ориентиране. Но това е било доста „някога“. Сега нямам много време, но когато намеря, обичам да обикалям Стара планина, наскоро бях на Рилските езера. Аз съм активен тип човек - няколко дена ми стигат да си отпочина. Не съм ловец, не съм и риболовец. За последното май нямам търпение, защото покрай работата си изгубих спокойствието. Но радост и покой намирам сред моето семейство. Радвам се, че имам чудесна жена, дъщери, зетъве и четири внучета.

- Каква кола карате?

- Иска ли питане - „Мицубиши“. Цялото семейство са фенове на марката.

Разговора води Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ и архив

ГОРИТЕ НА МОНГОЛИЯ

Акаг. Александър АЛЕКСАНДРОВ, проф. д.с.н. Христо ЦАКОВ - Институт за гората - БАН, д-р Джамсран ТСОГТБААТАР - Институт по геоекология - Улан Батор - МАН

Монголия е в обсега от 41° до 52° северна ширина (около 1200 км) и от 88° до 120° източна дължина (около 2400 км). Тя представлява преходна територия между пустините на Централна Азия и Сибирската тайга и обхваща 6 биоклиматични зони: степи - 407 000 км² (26 %), планинска зона - 344 000 км² (22 %), пустинни степи - 329 000 км² (21 %), пустини - 297 000 км² (19 %), горски степи - 125 000 км² (8 %), и бореални гори - 63 000 км² (4 %). По предназначение земната ѝ повърхност се поделва на: 76.5 % за земеделие (от която 0.8 % обработваема, 1.6 % ливади и 97.6 % пасища), 0.3 % поселения, 10.4 % защитени територии, пътища и комуникационна мрежа, 11.2 % гори и храсталаци и 1.6 % - непригодна земя.

Средната надморска височина е 1580 м - в диапазона от 518 м н.в. (Кох Нуур) в източните степи до 4374 м н.в. (Куштен Ул) в Монголски Алтай. Климатът е континентален и екстремно сух, като годишните валежи варират от 600 мм в северните планински вериги до 100 мм в пустинните райони, а температурата достига минус 50° С през зимата и плюс 40° С през лятото.

При обща площ на Монголия 1 565 000 км² горите ѝ заемат 17 516 000 ха (11.2 %). Повечето от тях са разположени между 800 и 2500 м н.в. в планините Монголски Алтай, Хангай и Хентей, като склопените гори (над 0.3) са 12 711 600 ха, или 8.1 % от територията на страната. В тях се срещат предимно сибирска лиственца (*Larix sibirica*) - 7 728 300 ха (60.8 %), сибирски кедров бор (*Pinus sibirica*) - 986 100 ха (7.8 %), бял бор (*Pinus silvestris*) - 503 300 ха (4.0 %), сибирски смърч (*Picea obovata*) - 27 800 ха (0.2 %), сибирска ела (*Abies sibirica*) - 2300 ха (0.02 %), а от широколистните видове - саксаул (*Haloxylon ammodendron*) - 2 028 800 ха (16 %), бреза (*Betula platyphylla*) - 930 600 ха (7.3 %), тополи (*Populus*) - 35 400 ха (0.3 %), върби (*Salix*) - 8600 ха (0.07 %), и храсталачни формации - 460 400 ха (3.6 %). Редколесията (със склопеност под 0.3) обхващат 3 421 900 ха, докато безлесните територии - 1 382 600 ха (Tsogtbaatar, 2004). Освен посочените видове по-ограничено са разпространени гребнолистен бряст (*Ulmus pumila*), храстовидни брези (*Betula humilis*, *Betula rotundifolia*), дива сибирска ябълка (*Malus pallasiana*), стелец се кедров бор (*Pinus pumila*), обикновен ракутник - обленуха (*Hippophae rhamnoides*), карагана (*Caragana pygmaea*, *Caragana bungei*) и други.

Възрастовата структура на горите е неравномерна: 72 % са зрели и престарели, 11 % - дозряващи, 15 % - средновъзрастни, и едва 2 % - млади (Enkhbat et al., 1997).

Общият дървесен запас се изчислява на около 1 336 000 000 м³, т.е. 105 м³/ха за склопените гори и годишен прираст 5 571 300 м³, като неговото разпределение по видове е: *Larix sibirica* - 3 518 400 м³, *Betula platyphylla* - 758 200 м³, *Pinus sibirica* - 718 800 м³, *Pinus silvestris* - 498 600 м³, *Picea obovata* - 23 800 м³, *Populus tremula* - 22 000 м³, *Populus diversifolia* - 20 000 м³, *Salix berberifolia* - 8200 м³, и *Abies sibirica* - 2800 м³.

Данните както за официалния, така и за нелегалния дърводобив са приблизителни поради почти нерегламентираното ползване от горите. Счита се, че годишният дърводобив варира от 965 000 м³ до 3 000 000 м³, а предполагаемият нелегален дърводобив - от 345 000 м³ до 2 380 000 м³. Годишната употреба на дърва за отопление е вероятно в обхвата от 625 000 м³ до 2 300 000 м³ (Arjunzul et al., 2004).

Обезлесяването през миналия век е било твърде интензивно и през периода 1900-1950 г. са изсечени 3 604 000 ха, от 1950 до 1980 г. - 1 600 000 ха, от 1990 до 2000 г. - 660 000 ха. Главните причини за обезлесяването са увеличаване на броя на добитъка, нарастване на потребностите от дърва за огрев и на дървесина за индустриални цели, както и горските пожари. Понастоящем в Монголия има 33 300 000 глави добитък, от които 15 млн. овце, 11 млн. кози, 3.8 млн. едър рогат добитък, 3.2 млн. коне и 300 000 камили. Екстензивното скотовъдство, особено в горско-степната област, въздейства силно негативно на естественото възобновяване в горите и на горските култури.

Пожарите в Монголия са главно в степите, но унищожават и значителен горски фонд - средно 186 000 ха годишно през периода 1978-1990 г., като 90 % от тях са антропогенни по произход. Причини за възникването им

са палене на открит огън за приготвяне на храна и за отопление (дори през летния сезон температурите през нощта падат под 0°C), стрелби край военни лагери, от транспортни средства и земеделски машини, искри от комини на юртите, възпламеняване на електрически заряди по електропроводите при силни ветрове, от гръмотевични бури и други (Enkhbat et al., 1997). Насекомните вредители причиняват щети върху площ от 4000 ха до 150 000 ха годишно, като засегнатите територии са средно по 82 000 ха през периода 1978-1990 година.

Системата от защитени територии възлиза на 12 317 300 ха (7.87 %), разпределени в 4 категории: строго защитени територии - 10 (8 525 400 ха), национални паркове - 4 (3 197 500 ха), природни резервати - 7 (528 200 ха) и природни и исторически паметници - 5 (66 200 ха). Годишно се залесяват по 2500-3000 ха, което е крайно недостатъчно, като се имат предвид сечищните площи и опожарените територии, както и относително ограничените възможности на естественото възобновяване. Общо от 40 разсадника се произвеждат 2 800 000 фиданки годишно, но преживяването в създаваните култури е под 50 %.

Съвместно обследваните провиниенчни култури от *Pinus silvestris* край Сухебатор са създадени при степни условия върху пожарища при 650 м н.в. и схема 4 х 1 м с 2-годишни белоборови фиданки. Годишно са залесявани по 500-600 ха, като се използва мечът на Колесов, понякога са допускани грешки в ориентиране на браздите по посока север-юг. При отделни случаи се наблюдава сукцесия на *Pinus silvestris* с *Populus tremula* и *Betula platyphylla*. Културите от *Larix sibirica* край Улан Батор, създадени през 1967 г. по схема 4 х 3 м, имат добри растежни показатели при условията на малко валежи и високи летни температури.

Най-ценни горскодървесни генетични ресурси за Монголия са тези на *Larix sibirica*, *Pinus sibirica* и *Haloxydon ammodendron*.

Насажденията от *Larix sibirica* в планините на Източен Хангай край Лун-Хархорин достигат горната граница на гората за този район - 1850-1900 м н.в., където вечното замръзване на почвите е под 50-100 см. При тези условия *Larix* развива плътка коренова система, която се поврежда от екстремните температури - високи на повърхността и отрицателни в дълбочина на субстрата. Качествата на дървесината при тези надморски височини обаче са незадоволителни поради относително бърза деструкция. В основата на стъблата често се развиват уширения, които играят роля на контрафори, за да осигурят устойчивост при силни ветрове. Беше установено наличие на групов строеж на дървостоя при по-неблагоприятни климатични условия. Насажденията от *Pinus sibirica* и *Picea obovata* в планините край Улан Батор са със здравни проблеми поради насекоми и гъбни вредители, които засягат големи петна особено до билата.

В защитената територия на Хустай, сега със статут на Национален парк, върху 90 000 ха се срещат 450 висши растения, от които 251 цветни вида от 175 рода на 48 семейства. Животинският свят включва 46 вида бозайници, 172 вида птици, 2 вида земноводни, 3 вида влечуги, 16 вида риби и 389 вида инсекти. Популацията от диви коне на Пржевалски е около 200 индивиди и е обект на генетични изследвания.

В резултат на икономическите и социалните промени в Монголия през последните 20 години горската площ е намалена с 1 200 000 ха, което се дължи предимно на сечи и горски пожари. Това налага спешно възстановяване на горските екосистеми след антропогенно въздействие.

Организация и орган

Год. I.

1 Юли, 1910 г.

Кн. I.

ГОРСКИ ПРЪГЛЕДЪ

Нашата задача.

Днес — 1 юлий 1910 г., се туря основа на едно трудно, но високо благородно начало: редактирането и издаването на списанието „Горски Пръгледъ“, органъ на Дружеството на Българските Лъсовъди.

Сп. „Горски Пръгледъ“ ще носи предимно теоретично-

Да се издава лесовъдско списание е решение на първото редовно общо годишно събрание, проведено от Дружеството на лесовъдите от 23 до 25 април 1910 г. в София, една година след учредителния конгрес, на който то се създава. Немногобройната по това време - по-малко от 100 души, лесовъдска колегия на страната, получава възможност да има свое професионално издание. Не трябва да забравяме, че лесовъдът в началото на XX в. е част от националната интелигенция, наред с учителя, лекаря и юриста, да речем.

Да прегледаме първия брой на сп. „Горски преглед“, първата книжка на което излиза на 1 юли 1910 г., само два месеца след решението на конгреса. А това показва, че нашите предшественици са били съвсем наясно, че едно сруждаване, една организация са немислими без печатен орган. За негов главен редактор е избран лесовъдът Георги Петров. Редакционният комитет се състои от Г. Петров (тогава лесничей в Лъджене), Георги Захариев (варненски общински лесничей) и Илия Стоянов (пом.-лесничей в Чепеларе). Абонаментът на изданието е 4 лв. годишно, но, както е записано в решенията на конгреса, „на горските стражари, войниците и учащата се младеж списанието се отстъпва за 2 лева“. (бел.ред.: Цитираните текстове са със запазен правопис.)

Първият материал е за целите на списанието и се нарича „Нашата задача“. В него четем: „Сп. „Горски преглед“ ще носи предимно теоретично-научен характер, но не ще пропуска случая да третира и въпроси, които засягат практическата страна на нашето горско стопанство. Чрез публикуването на статии от обществен, строго научен и практическо-популярен характер по горите, лова и риболовството, Дружеството на българските лесовъди се надява, че ще постигне, поне отчасти, целта, което си е задало чрез редактирането и издаването на списанието: да ратува за обединяването на всички, без изключение, български лесовъди за сдружна и плодотворна работа; да пояснява на читателите си теоретично-научните и практичес-

ки въпроси, които засягат нашата специалност; да буди интерес в широката читающа публика към незавидната участ на многострадалното горско дело; да съобщава на читателите на дружествения орган всички новости и нововъведения в кръга на специалността - както у нас, така и в чужбина; да хрониктира интересни сведения, да рецензира излезлите специални книги, брошури и прочее.“

Георги Петров написва и обръщение „Към българския лесовъд“. В него има речове:

„Беше време, когато само спомена на думите „сдружение на лесничите“ възбуждаше съжалителна усмивка не само у хора, странни на горското дело, но и дори в по-консервативните елементи от горския персонал; беше време, когато идеята за сдружаването на лесничите се считаше фикс идея; беше време, когато ония, които работеха и пропагандираха идеята за сдружаването, се считаха за размирни, за загубени за горското дело елементи. Днес обаче след толкова гонения и преследвания, след толкова унижения и оскърбления българският лесовъд може спокойно да си отгърне. Днес идеала на българският лесовъд е постигнат“.

Ето какво още пише в обръщението: „Българският лесовъд има широко поле за дейтелност. От него очакват спасение загинващите български гори; на него се надяват оголилите се планински върхове; от него се боят дивите планински пороци и сипеи. От него, почти единствено от него зависи бъдещето на нашата мила татковина, защото едничък той разбира какво грамадно е влиянието на горите върху благосъстоянието на една страна и защото само той е в състояние да си представи нещастieto, което може да сполети страната в случай на тяхното съвършено унищожаване“. В първия брой редколегията пристъпва и към изпълнение на своите задачи. Към „теоретично-научен“ характер можем веднага да причислим статията на Илия Стоянов „Нови способи за определяне на запаса на насажденията“. Научаваме, че в първото десетилетие на XX в. най-прилаганите методи са „масовите таблици, баварските таблици, видовете числа и методите на Драут и Урих“, а авторът предлага и два нови, като статията много пълно е снабдена с изчисления, анализ и таблици.

„... По-нататък ще преведем описанието на два нови способа, които ми се виждат подходящи за определяне запаса на нашите гори, респективно насаждения: едният е способ на Шауер - според видовете числа, но опростен, а другият - способът на Хрох - според бонитетните таблици, които са съставени за гори, които преди години са били подложени на същата безсистемна експлоатация и са се намирали при същите вегетационни условия, каквито са нашите.“

„Да съгстим речовете“ с автор Н. П. Георгов, е статията, която разглежда въпроса с лесничейския персонал. „Нашето горско законодателство съвсем слабо урежда въпроса с персонала, а най-вече лесничейския. Горският персонал в по-голямата си част е неподбран. Никакъв ценз не се прилага по персонала. Определената от министерството на търговията и земледелието комисия, пред която всеки свършил (бел.ред. - завършил), трябва да държи изпит, в действителност не съществува.“

„Лесовъдът трябва да бъде само онзи, който като се е посветил да служи на горското дело, забравя всичко друго и има пред очи само това. Който следи всички но-

вовъведения в лесовъдската наука. Не всеки, свършил академия, е добър горовъд.“

„А как е уреден въпроса с повишението на служащите по горите? При повишението не се запазва никакъв ред и не се изисква никакъв ценз. Един заслужил лесничей може с години да стои в една и съща степен, защото няма влиятелен партизанин да му изработи повишение, а други, наопаки, може в една година да премине в две степени на повишаване!“

„Днеска партизанина може да премести лесовъда в продължение на два месеца на три места. За да не бъде голословен, ще поместя една статистика: в един период от 6 години, а именно 1903-1908, са станали 232 назначения и преназначения, 129 уволнявания, 224 премествания и всичко това е станало с персонал от 66 души лесовъди; средно на година са назначавани 38 лесничей, уволнявани 21, а местени 37!“

„Какви могат да бъдат последствията от такова едно систематично гонение и преследване на лесовъда? С това се убива всяка енергия и инициатива у лесничия. С това се настройва персонала един против други, а всички ПРОТИВ ГОРСКОТО ДЕЛО.“

„Престъпно е за лесовъда да си затваря очите и бездействиува пред негъзите на горското дело. Той трябва да се бори против всички неприятели на горите. ... Не трябва да мислим, че ще падне от небето силата, която ще подобри състоянието на горското дело. Това сме ние, българските лесовъди, които ще образуваме тази сила. Само сдруженият лесовъд може да подеиствува и заинтересова видни обществени дейци, политико-економисти, авторитетния глас на които ще повлияе и върху най-реакционните правителства“.

Георги Петров е автор и на статията „Горския стражар“. „...Какво представлява от себе си днес горският стражар? Един обществен служител, който е отрупан със задължения, без да са му дадени каквито и да било права. ... Ни един държавен служител не е натоварен с толкова задължения и не носи толкова отговорности, колкото горския стражар. Нему е предоставено не само пазенето, но в повечето случаи дори и стопанисването на един държавен имот, стойността на който се изчислява на милиарди. А между туй каква награда получава? Само ненавист и презрение, обиди и унижения, глоби и уволнения. Защото не може да се счита награда жалкото онова възнаграждение от някакви си 60, 50, 40, па даже и само 20 лева месечна заплата, която в повечето случаи не му се изплаща с години. ... Нашият горски стражар страда и материално, и морално, ето защо ние трябва да се погрижим да го подкрепим не само материално, но да го повдигнем и морално.“

Първата книжка на „Горски преглед“ отразява работата и решенията на първия конгрес на българските лесовъди.

В рубриката си „Книжнина“ представя книгата на Стоян Брънчев „Популярно лесоустройство“, излязла същата година от Придворна печатница, броевете IX и X на списание за горско стопанство „Бранище“, което по това време излиза вече четвърта година, и книгата по лесовъдство (издадена на немски език) на г-р Щотцер - директор на Айзенахската горска академия.

В подборката „Разни“ можем да прочетем както полезни, така и любопитни сведения за горите по света.

Wood-Mizer усъвършенства значително двойнообрязващия циркуляр, но запази предишната му цена

• **Новата конструкция на двойнообрязващата машина с циркулярни триони (Edger) позволява по-голяма гъвкавост при намаленото търсене на бичени материали при увеличена производителност, считат от фирмата Wood-Mizer.**

Фирмата Wood-Mizer от години предлага на пазара едно успешно техническото решение за обработка на необрязаните дъски, получавани при разбичването на трупи, на надлъжна двойно обрязваща машина (Edger). Тя обрязва (заръбва) двата канта на дъската с едно преминаване. Получават се готови дъски с желаната широчина. При тази обрязваща машина на Wood-Mizer единият от циркулярните триони е

фиксиран, а другият подвижен, така че широчината на обрязване се променя индивидуално за всяка дъска. Друго преимущество е възможността машината да се използва и като многодисков циркуляр с помощта на специално приспособление за до 5 триона.

Фирмата Wood-Mizer вече предлага на пазара версията на машината - Edger EE20 - с новата подобрена конструкция. Основните изменения в конструкцията са следните:

- Машината може да се достави и с по-мощен двигател - 18.5 kW вместо 15 kW, както досега.

- Има отделен пулт за управление: широчината на дъската се задава с помощта на специално електронно устройство, което позволява дистанционно преместване на подвижния трион.

- Възможно е (като опция) монтиране на два лазерни прицела, посочващи мястото на двата ряза, което облекчава работата на оператора и повишава рангемана.

- Подаването на дъските е механизмирано с безстепенно регулиране на скоростта от пулта на оператора от 0 до 25 m/min.

- Пултът за управление е мобилен и може да се поставя в удобно за оператора място.

Както и преди, стандартната окомплектовка включва само два циркулярни триона, а приставката за работа като многодисков циркуляр с до пет триона се доставя като опция. Фирмата Wood-Mizer отива още по-напред: съвсем скоро ще предложи версия на машината с три циркулярни триона - два фиксирани и един подвижен. Последният също може да се премества дистанционно с електронното устройс-

тво. Фирмата счита, че тази модификация ще заинтеригува дървопреработвателите, защото обединява функциите на многодисков и двойнообрязващ циркуляр.

Следвайки своята концепция за модулност при конструирането на машините, двойнообрязващият циркуляр се доставят на три отделни възела: разбичващ механизъм, преден ролгангов плот и заден ролгангов плот. По този начин машината се транспортира много по-лесно в разглобен вид и се намаляват транспортните разходи.

Изключително важно за клиентите на Wood-Mizer е, че независимо от направените значителни подобрения в конструкцията на машината фирмата запазва предишната ѝ цена. Това става възможно благодарение на внедряването на принципа LEAN в европейския завод в Полша.

Специалистите от фирмата са дълбоко убедени, че новата версия на двойнообрязващата надлъжна машина ще бъде оценена по достойнство от дървопреработвателите. Очаква се нейното внедряване да повиши конкурентоспособността на фирмите за производството на фасонирани материали, което в момента е особено важно.

Екомехпродукт ООД

София 1186

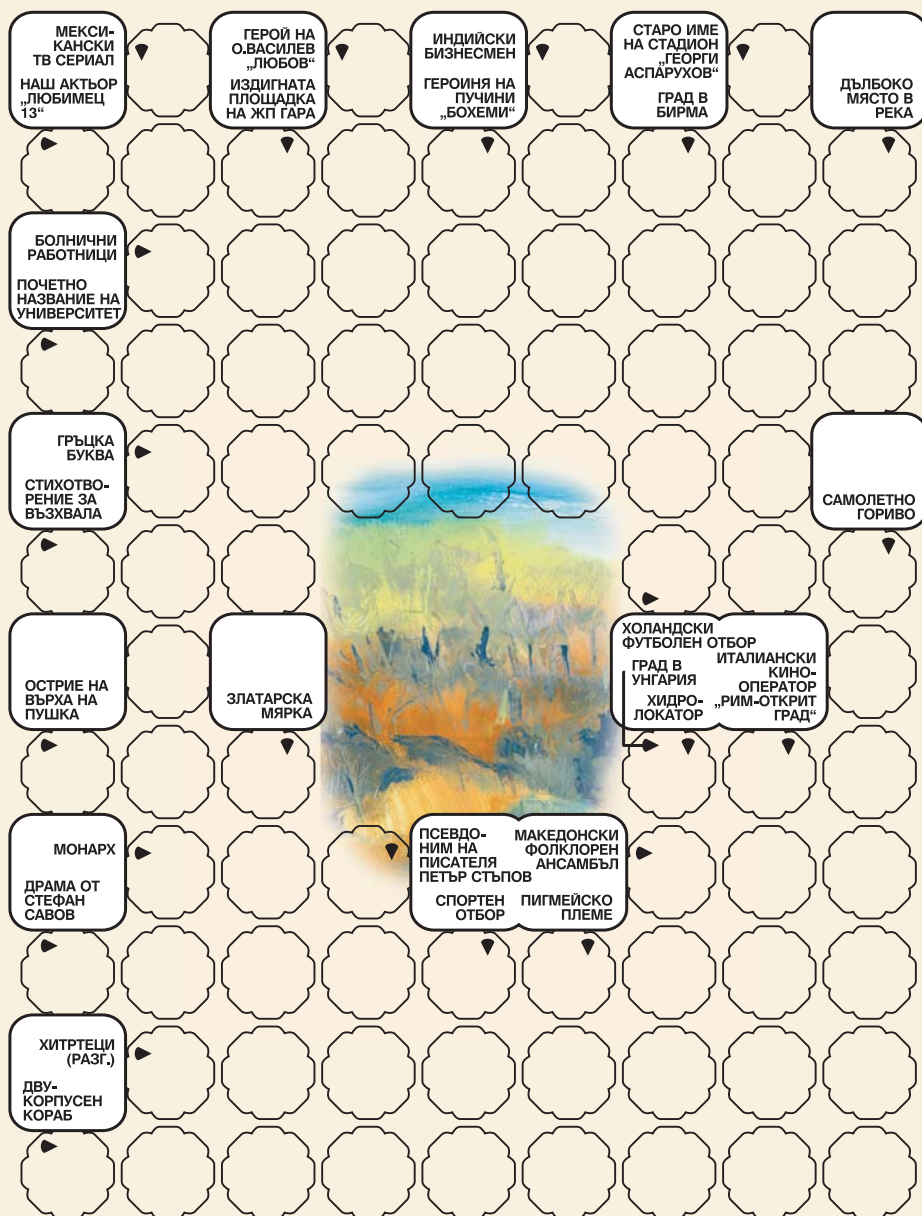
ул. „Стар Лозенски път“ 38

тел./факс: 02/979 1710, 963 1656, 963 2559

мобилен: 0899 133 107

office@ecotechproduct.com

www.wood-mizer.bg

РЕЧНИК: АРАТА, РА-РА, САР, ТАТОН

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 8/2009:

ВОДОРАВНО: Изречение. Макарони. Нанометър. Мер (Фил и Стив). Пас. Фен. Ни. Око. Пад. Ар. Арт. Машинисти. Министър. Да. Анкара.

ОТВЕСНО: „Измамена“. Ама. „Ранени души“. Декор. „Ина“. Чам. Инин. Череп. Иск. Нота. Аста. Виньс. Картър (Джими). ЕИР. Мортира.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията и младият му колега Пешо стоят край пътя до горския пункт и чакат някой камушон за проверка. Изведнъж профучава мерцедес и ги опръсква с кал.

- Ах, мамка му, сега ще се обадя да го спрем този негодник! - ядосал се бай Нено.

- Няма смисъл, такива са нашите шофьори, простаци. Виж, ако това се беше случило в Холандия, шофьорът щеше да се върне, да ти се извини, да те заведе вкъщи, да гаде грехите ти на химическо и цял ден да те кара, където пожелаеш.

- Не думай, такова нещо с теб ли се е случило?

- Не с жена ми...

Нено се прибира вкъщи и гледа съпругата си Пена по монокини да се оглежда замечтано.

- Какво толкова се зяпаш? - попитал той.

- Ходих на преглед и лекарят ми каза, че гърдите ми са като на 20-годишна девойка.

- А не ти ли каза нещо за 50-годишния ти задник? - намусил се горският.

- Не, за теб изобщо не стана дума...

Нено се прибира вкъщи, а Пена го посреща притеснена:

- Не сколах да приготвя вечеря, нямаме нищо за ядене!

- Уф - въздъхнал горският, твоята е лесна - ти ще ядеш бой, ами аз.

- Аз искам да се ожена за лекар - споделя едно момиче. - Щом се разболея, да ме лекува.

- Аз пък искам за свещеник - като съгреша, да ми опрости веднага греховете - казала приятелката ѝ.

- А пък аз искам за горски - обадило се и третото момиче. - Той няма да ми даде възможност нито да боледувам, нито да мисля да съгрешавам...

КЛИМАТЕТ ПАЗАРДЖИК

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678
GSM: 089 8 614 581
www.klimatet.hit.bg
e-mail:klimatet@abv.bg

АБОНАМЕНТ 2010

Драги читатели,

Абонаментът за списание „Гора“ за 2010 година се извършва във всички пощенски станции в страната от 15 октомври до 15 декември 2009 година.

Списанието е с каталожен номер 1225.

Абонаменти се набират и от разпространителските фирми:

ДОВИ ПРЕС ЕООД - тел.: 02/ 963 30 81, 963 30 82

АРТЕФАКТ ЕООД - 02/ 971 71 71

СЕМИР - 2 ЕООД - 02/ 980 60 47

НРА БЛИЗНАЦИ ЕООД - 02/ 975 24 22, 975 25 19

Можете да се абонирате и в редакцията на списание „Гора“ -

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

както изпратите абонаментен талон

от 15 октомври 2009 г. до 15 февруари 2010 година.

БАНКОВА СМЕТКА НА СПИСАНИЕ „ГОРА“

IBAN: BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

BIC TTBBBG22; СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Цената на един абонамент за 2010 година, който включва 10 луксозни списания, е 30 лева.

АБОНАМЕНТЕН ТАЛОН за списание „ГОРА“

Фирма, предприятие:

с адрес: (п.к.), гр. (с.)

ул. (№, вх., ет., ап.).....

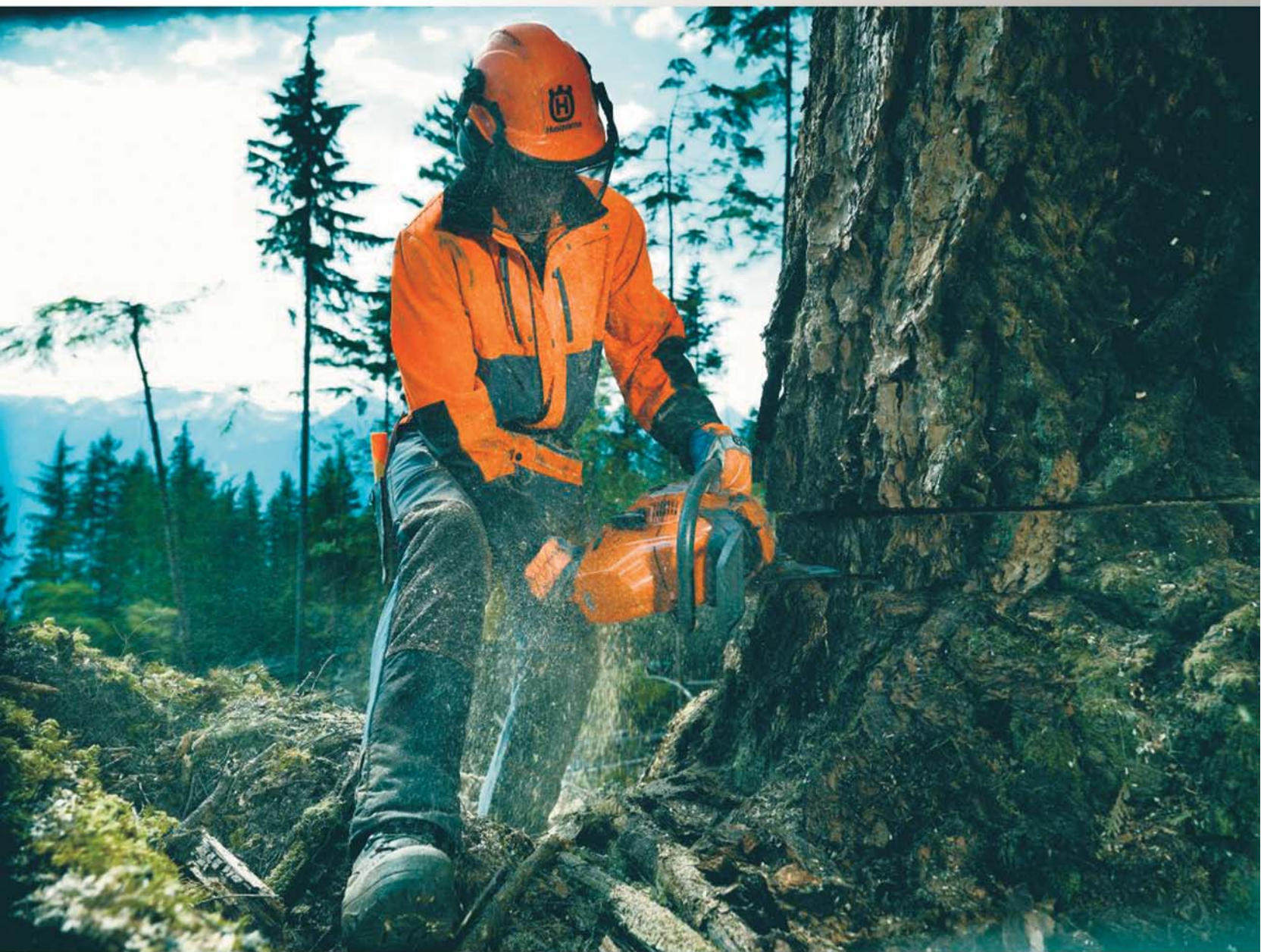
БУЛСТАТ.....

МОЛ.....

Брой абонати Обща сума (преведена по сметка на списанието) лв.

(словом)

дата: подпис: (.....)

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg